

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 13. heinäkuuta 2023
(OR. en)

11840/23

Toimielinten välinen asia:
2023/0250 (COD)

JAI 1007
COPEN 259
DROIPEN 110
FREMP 218
SOC 537
CODEC 1373

EHDOTUS

Lähettiläs:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	12. heinäkuuta 2023
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2023) 424 final
Asia:	Ehdotus EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta annetun direktiivin 2012/29/EU muuttamisesta

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2023) 424 final.

Liite: COM(2023) 424 final

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 12.7.2023
COM(2023) 424 final

2023/0250 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

**rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä
neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta annetun direktiivin 2012/29/EU
muuttamisesta**

{SEC(2023) 270 final} - {SWD(2023) 246 final} - {SWD(2023) 247 final}

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

- **Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet**

Ehdotuksessa esitetään kohdennettuja toimenpiteitä, joilla parannetaan uhrien mahdollisuuksia käyttää direktiivin 2012/29/EU¹, jäljempänä 'uhrien oikeuksia koskeva direktiivi' tai 'direktiivi', mukaisia oikeuksiaan. Kyseinen direktiivi on tärkein uhrien oikeuksia koskeva horisontaalinen väline. Siinä vahvistetut oikeudet koskevat kaikkien rikosten kaikkia uhreja, kuten oikeus saada tietoja, oikeus tukeen ja suojeluun uhrien yksilöllisten tarpeiden perusteella, prosessuaaliset oikeudet ja oikeus saada rikosoikeudellisen menettelyn päättyessä päätös rikoksentehtäjän velvoittamisesta korvauksen maksamiseen. Direktiiviä on sovellettu marraskuusta 2015 lähtien kaikissa EU:n jäsenvaltioissa lukuun ottamatta Tanskaa, jota kyseinen direktiivi ei sido.

Euroopan komissio hyväksyi kesäkuussa 2020 **uhrien oikeuksia koskevan EU:n strategian (2020–2025)**² tehostaakseen toimiaan, joilla taataan oikeussuojan toteutuminen kaikille rikoksen uhreille riippumatta siitä, missäpäin EU:ta tai missä olosuhteissa rikos on tapahtunut. Strategiassa määritetään viisi ensisijaista tavoitetta: i) pyritään luomaan tehokkaat tavat viestiä uhrien kanssa sekä turvallinen ympäristö, jossa he voivat ilmoittaa rikoksista, ii) parannetaan haavoittuvimmassa asemassa oleville uhreille annettavaa tukea ja suojelua, iii) parannetaan uhrien mahdollisuuksia saada korvausta, iv) lisätään yhteistyötä ja koordinoitua kaikkien asiaankuuluvien toimijoiden välillä ja v) vahvistetaan uhrien oikeuksien kansainvälistä ulottuvuutta. Strategiassa esitetään komission, jäsenvaltioiden ja muiden sidosryhmien toteutettavaksi muita kuin lainsäädännöllisiä toimia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Strategiassa komissiolle annettiin myös tehtäväksi arvioida, onko uhrien oikeuksia koskevaa direktiiviä tarpeen tarkistaa, ja ehdottaa tarvittavia muutoksia, jos se on tarpeen.

Uhrien oikeuksia koskevan direktiivin hyväksyminen vuonna 2012 oli tärkeä kehityssaskel uhrien oikeuksien ja uhrikeskeisen oikeuden vahvistamisessa EU:ssa. Sillä on ollut merkittävä rooli eurooppalaisen vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen luomisessa. Direktiivin käytännön soveltamisessa on kuitenkin havaittu useita puutteita. Niihin puututaan tällä direktiivin kohdennetulla tarkistamisella.

Puutteet määritettiin **komission 28. kesäkuuta 2022** hyväksymässä direktiivin arviointikertomuksessa³. Arvioinnissa käy ilmi, että vaikka direktiivi on **yleisesti ottaen tuottanut odotettuja hyötyjä** ja vaikuttanut myönteisesti uhrien oikeuksiin, direktiivin mukaisiin uhrien oikeuksiin liittyy edelleen tiettyjä ongelmia.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/29/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäättöksen 2001/220/YOS korvaamisesta (EUVL L 315, 14.11.2012, s. 57).

² Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Uhrien oikeuksia koskeva EU:n strategia (2020–2025) (COM(2020) 258 final).

³ Komission yksiköiden valmisteluasiakirja, Evaluation of Directive 2012/29/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 (SWD(2022) 179 final).

Se, miten toimivaltaiset viranomaiset kohtelevat uhreja, ja uhrien mahdollisuudet osallistua rikosoikeudellisiin menettelyihin ovat kokonaisuudessaan parantuneet. Arvioinnin perusteella direktiivi on tyydyttävällä tavalla johdonmukainen ja yhtenäinen muun lainsäädännön kanssa. Direktiivi on vaikuttanut myönteisesti uhrien oikeuksiin saada tietoa ja parantanut heidän mahdollisuuksiaan käyttää tukipalveluja, erityisesti yleisiä tukipalveluja, jotka ovat nyt kaikkien rikosten uhrien saatavilla. Direktiivi on kaiken kaikkiaan parantanut uhrien turvallisuutta.

Tästä myönteisestä kehityksestä huolimatta **arvioinnissa tuodaan kuitenkin esiin, että kaikkiin direktiivin mukaisiin oikeuksiin liittyy tiettyjä ongelmia, jotka edellyttävät kohdennettuja parannuksia.** Ongelmat liittyvät selkeyden ja tarkkuuden puutteeseen tavassa, jolla tietyt oikeudet on määritelty direktiivissä, sekä jäsenvaltioiden suureen liikkumavaraan niiden saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä. Tämä on joissakin tapauksissa johtanut rajoituksiin uhrien oikeuksien käytännön soveltamisessa ja eroihin siinä, miten jäsenvaltiot ovat saattaneet direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään. Esimerkiksi uhrin tarpeiden henkilökohtaista arviointia koskevan oikeuden ja erityisiä tukipalveluja koskevan oikeuden osalta olennaiset osatekijät vahvistetaan kansallisissa menettelyissä. Jäsenvaltioille jätetään myös liian paljon liikkumavaraa sen suhteen, miten oikeus saada päätös rikosentekijän velvoittamisesta korvauksen maksamiseen toteutetaan. Näillä seikoilla on ollut vahingollinen vaikutus uhrien oikeuksien käytännön soveltamiseen.

Nämä ongelmat vaikeuttavat uhrien mahdollisuuksia käyttää direktiivin mukaisia oikeuksiansa ja heikentävät luottamusta kansallisiin ja muiden jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmiin. Heikko luottamus johtaa siihen, että kaikista rikoksista ei ilmoiteta, koska uhrin jättävät mieluummin rikosilmoituksen tekemättä. He eivät luota siihen, että toimivaltaiset viranomaiset ryhtyisivät rikosilmoituksen perusteella tarvittaviin toimiin. Tämä haittaa eurooppalaisen vapauten, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvan alueen moitteetonta toimintaa. Näiden ongelmien ratkaiseminen edellyttää direktiiviin tehtävää muutosta, joka voidaan toteuttaa vain EU:n tasolla.

Jäljempänä kuvaillaan viittä suurinta ongelmaa.

1. Uhrit eivät aina saa tietoa oikeuksistaan tai heidän saamansa tiedot ovat puutteellisia, mikä vaikeuttaa näiden oikeuksien käyttöä tai estää sen. Esimerkiksi uhrin, jotka eivät tee rikosilmoitusta, menettävät käytännössä oikeutensa saada tietoa oikeuksistaan alkaen ensimmäisestä yhteydenotosta toimivaltaiseen viranomaiseen. Kuten Vociare-raportissa⁴ vahvistetaan, ammattilaisten mukaan vain 30 prosenttia lapsista, 26 prosenttia kehitysvammaisista henkilöistä ja 26 prosenttia lukutaidottomista henkilöistä EU:ssa saa tietoa tavalla, joka on mukautettu heidän tarpeisiinsa.
2. Haavoittuvassa asemassa olevien uhrien (kuten lasten, ikääntyneiden, vammaisten henkilöiden, viharikosten uhrien ja vangittuna olevien tai säilöön otettujen uhrien) suojelutarpeita ei aina arvioida oikea-aikaisesti, ja he jäävät vaille tehokkaita suojelutoimenpiteitä, kuten suojelumääräyksiä.

⁴ Victim Support Europe -järjestön ja Portuguese Association of Victims' Rights -yhdistyksen (APAV) vuonna 2019 julkaisema [Vociare Synthesis Report](#). Raportissa arvioidaan direktiivin käytännön soveltamista 26:ssa EU:n jäsenvaltiossa.

3. Haavoittuvassa asemassa olevat uhrit eivät usein saa erityistukea, kuten pitkäaikaista psykologista hoitoa, eikä lapsiuhreihin usein sovelleta eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön perustuvaa kohdennettua lähestymistapaa.
4. Uhrien on usein vaikeaa osallistua rikosoikeudellisiin menettelyihin, koska he eivät saa oikeudellista neuvontaa ja ohjausta ja koska uhrien asemaa näissä menettelyissä koskevilla säännöillä on eroja.
5. Uhrien on vaikea saada korvauksia kansallisissa ja rajatylittävissä tapauksissa, koska he eivät saa valtiolta tukea rikosentekijän maksettavaksi määrätyn korvauksen täytäntöönpanossa, mikä aiheuttaa toissijaisen uhriksi joutumisen riskin.

Lisäksi lasten tarpeisiin sovitettun⁵ ja uhrikeskeisen⁶ oikeuden vähimmäisvaatimukset ovat tiukentuneet kymmenen viime vuoden aikana. Sen varmistamiseksi, että uhrit voivat käyttää kattavasti oikeuksiaan heidän tämänhetkisten tarpeidensa sekä oikeusalan ja teknologian viimeaikaisen kehityksen perusteella, tässä tarkistuksessa ehdotetaan vuonna 2012 hyväksytyjä sääntöjä pidemmälle meneviä vähimmäissääntöjä. Ne perustuvat jäsenvaltioiden parhaisiin käytäntöihin.

Tarkistuksen tavoitteena on puuttua edellä mainittuihin ongelmiin keskittymällä tiettyihin yleisiin ja erityistavoitteisiin (kutakin ongelmaa kohti on määritetty yksi erityistavoite).

Tarkistuksen yleistavoitteena on edistää toimivaa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta, joka perustuu

- rikosasioissa annettujen tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten tehokkaaseen tunnustamiseen
- korkeaan turvallisuustasoon rikoksista ilmoittamisen parantumisen ansiosta⁷
- uhrikeskeiseen oikeuteen, jossa uhrien asema tunnustetaan ja he voivat luottaa oikeuksiensa toteutumiseen.

Tämän tarkistuksen erityistavoitteena on

- i) parantaa merkittävästi uhrien tiedonsaantia
- ii) parantaa suojelutoimenpiteiden mukauttamista uhrien tarpeisiin haavoittuvassa asemassa olevien uhrien turvallisuuden varmistamiseksi
- iii) parantaa haavoittuvassa asemassa olevien uhrien mahdollisuutta saada erityistukea

⁵ Ks. esimerkiksi Barnahus-mallin (lastentalot) käytön nopea kasvu jäsenvaltioissa.

⁶ Ks. esimerkiksi vuonna 2021 julkaistu Re-just-hanke ”[Action plan for developing victim centred and trauma informed criminal justice systems](#)”. Siinä esitetään viimeaikaiset uhrien tiedonsaantia koskevat vaatimukset, mukaan lukien puhelinpalvelut, koordinoitu lähestymistapa tukeen, uhrien suojelu ja osallistuminen oikeussuojan toteutumiseen.

⁷ Vaikutustenarvioinnin mukaan 10–20 prosenttia uhreista, jotka eivät ilmoittaneet rikoksesta vastatoimien pelosta, tekisi rikosilmoituksen ehdotettujen muutosten seurauksena.

- iv) edistää uhrien osallistumista rikosoikeudellisiin menettelyihin
- v) helpottaa mahdollisuutta saada korvaus rikoksentekijältä kaikissa tapauksissa, sekä kansallisissa että rajatylittävissä tapauksissa.

Erityistavoitteita ja niiden tuloksia on arvioitu huolellisesti vaikutustenarvioinnissa. Direktiivin tavoitteita ja niihin liittyviä muutoksia käsitellään tarkemmin vaikutustenarvioinnin 3 kohdassa.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Uhrien oikeuksia koskeva direktiivi hyväksyttiin 25. lokakuuta 2012. Sitä ei ole sen jälkeen muutettu tai tarkistettu. Uhrien oikeuksia koskeva EU:n lainsäädäntö sisältää direktiivin lisäksi vuonna 2004 annetun korvauksia koskevan direktiivin⁸ ja suojelumääräyksiä koskevat EU:n säännöt⁹. Nämä välineet ovat direktiivin tavoin **horisontaalisia**, ja niitä sovelletaan kaikkiin rikoksen uhreihin.

Lisäksi uhrien oikeuksia koskeva EU:n lainsäädäntö sisältää **alakohtaista lainsäädäntöä**, joka koostuu useista välineistä, joilla vastataan tiettyjen rikoslajien uhrien erityistarpeisiin. Näihin sisältyvät muun muassa ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta annettu direktiivi¹⁰, lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta annettu direktiivi¹¹, terrorismintorjuntadirektiivi¹² ja muihin maksuvälineisiin kuin käteisrahaan liittyvien petosten ja väärennysten torjunnasta annettu direktiivi¹³. Komissio hyväksyi 8. maaliskuuta 2022 ehdotuksen¹⁴ direktiiviksi naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta. Komissio antoi 19. joulukuuta 2022 ehdotuksen¹⁵ ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta annetun direktiivin 2011/36/EU muuttamisesta.

Alakohtaisessa lainsäädännössä **kriminalisoidaan tietyt teot ja säädetään kyseisten rikosten uhreja koskevista lisäoikeuksista, jotka vastaavat suuremmin heidän erityistarpeisiinsa. Alakohtainen lainsäädäntö ei korvaa uhrien oikeuksia koskevan direktiivin sääntöjä.** Alakohtaisen lainsäädännön säännökset perustuvat uhrien oikeuksia koskevaan direktiiviin, ja niitä sovelletaan sen säännösten lisäksi. **Alakohtainen**

⁸ Neuvoston direktiivi 2004/80/EY, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, rikoksen uhreille maksettavista korvauksista (EUVL L 261, 6.8.2004, s. 15–18).

⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/99/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, eurooppalaisesta suojelumääräyksestä (EUVL L 338, 21.12.2011, s. 2) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 606/2013, annettu 12 päivänä kesäkuuta 2013, yksityisoikeuden alalla määrättyjen suojelutoimenpiteiden vastavuoroisesta tunnustamisesta (EUVL L 181, 29.6.2013, s. 4).

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/36/EU, annettu 5 päivänä huhtikuuta 2011, ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta ja neuvoston puitepäättöksen 2002/629/YOS korvaamisesta (EUVL L 101, 15.4.2011, s. 1).

¹¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/93/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta ja neuvoston puitepäättöksen 2004/68/YOS korvaamisesta (EUVL L 335, 17.12.2011, s. 1).

¹² Direktiivi (EU) 2017/541, annettu 15 päivänä maaliskuuta 2017, terrorismin torjumisesta sekä neuvoston puitepäättöksen 2002/475/YOS korvaamisesta sekä neuvoston päätöksen 2005/671/YOS muuttamisesta (EUVL L 88, 31.3.2017, s. 6).

¹³ Direktiivi (EU) 2019/713 (EUVL L 123, 10.5.2019, s. 18).

¹⁴ COM(2022) 105 final, 8.3.2022.

¹⁵ COM(2022) 732 final, 19.12.2023.

lainsäädäntö täydentää direktiiviä tarjoamalla tiettyjen rikoslajien uhreille lisäoikeuksia alakohtaisen lainsäädännön nojalla. Uhrien oikeuksia koskevan direktiivin tarkistamisen seurauksena kaikki uhrit, myös alakohtaisen lainsäädännön piiriin kuuluvat uhrit, hyötyvät uhrien oikeuksia koskevien sääntöjen tiukentamisesta. Direktiivin tarkistus on täysin yhdenmukainen alakohtaisen lainsäädännön kanssa. Se ei edellytä hyväksyttyjen tai ehdotettujen alakohtaisten säädösten tarkistamista.

Komissio on vaikutustenarvioinnissa arvioinut huolellisesti tämän ehdotuksen johdonmukaisuutta kaiken alakohtaisen lainsäädännön kanssa. Erityisesti uhrien tukipuhelimia, parannettuja henkilökohtaisia arviointeja sekä kohdennettuja ja yhdennettyjä toimenpiteitä koskevien ehdotettujen toimenpiteiden johdonmukaisuus alakohtaisen lainsäädännön kanssa on tarkistettu. Tämä kattaa voimassa olevan lainsäädännön, joka koskee terrorismin uhreja ja seksuaalisen väkivallan lapsiuhreja, sekä ehdotetut toimenpiteet, jotka koskevat naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan uhreja ja ihmiskaupan uhreja. Arviointi osoitti, että ehdotetut toimenpiteet täydentävät ja vahvistavat alakohtaista lainsäädäntöä.

Alakohtaisessa lainsäädännössä esitetty suojelutaso ei toimi vertailukohtana kaikkien rikosten kaikkia uhreja koskevien vaatimusten tiukentamiselle tässä tarkistuksessa. Alakohtaisen lainsäädännön toimenpiteet on suunniteltu tiettyjen rikoslajien uhrien erityistarpeita silmällä pitäen, joten ne eivät välttämättä ole olennaisia tai oikeasuhteisia kaikkien rikosten kaikkien uhrien kannalta. Osa tässä tarkistuksessa ehdotetuista toimenpiteistä voi kuitenkin sisältää osatekijöitä, jotka kuuluvat jo alakohtaisen lainsäädännön piiriin. Tämä on väistämätöntä, kun otetaan huomioon, että yhteisenä aiheena ovat uhrien oikeudet, ja se, että **direktiiviä sovelletaan kaikkiin uhreihin, ei ainoastaan haavoittuvassa asemassa oleviin uhreihin.** Uhrien oikeuksia koskevan direktiivin mukaan haavoittuvassa asemassa olevilla uhreilla tarkoitetaan erityisiä tuki- ja suojelutoimenpiteitä tarvitsevia uhreja, joihin kuuluvat muun muassa mutta eivät ainoastaan nykyisen ja ehdotetun alakohtaisen lainsäädännön piiriin kuuluvat uhrit, kuten terrorismin uhrit tai naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan uhrit. Esimerkiksi tällä 9 artiklan 1 kohdan c alakohtaan tehtävällä muutoksella ehdotetaan maksuttoman psykologisen tuen antamista haavoittuvassa asemassa oleville uhreille niin pitkäksi aikaa kuin on tarpeellista. Terrorismin uhreilla on jo oikeus tähän terrorismintorjuntadirektiivin 24 artiklan 2 kohdan nojalla. Uhrien oikeuksia koskevan direktiivin johdonmukaisuus alakohtaisen lainsäädännön kanssa on tässä tapauksessa täysin varmistettu, koska alakohtaisen lainsäädännön piiriin kuuluvien rikosten uhrit voivat edelleen käyttää kummankin direktiivin mukaisia oikeuksiaan. Uhrien oikeuksia koskevan tarkistetun direktiivin voimaantulon jälkeen terrorismin uhrit voivat edelleen käyttää oikeuttaan maksuttomaan psykologiseen tukeen yhdessä muiden haavoittuvassa asemassa olevien uhrien ryhmien kanssa.

Lisäselvennystä tarvitaan niiden kohdennettujen ja yhdennettyjen erityistukipalvelujen suhteen, joita tarjotaan uhreille, joilla on erityistarpeita. Uhrien oikeuksia koskevan direktiivin 9 artiklan 3 kohdan b alakohdassa viitataan tällaisen tuen antamiseen erityisesti seksuaalisen väkivallan, sukupuoleen perustuvan väkivallan ja läheisväkivallan uhreille. Siinä ei kuitenkaan nimenomaisesti viitata muihin uhriryhmiin, joilla on erityistarpeita. Siksi direktiiviin ehdotetulla muutoksella selvennetään, että kohdennettujen ja yhdennettyjen tukipalvelujen olisi oltava saatavilla myös muille uhreille, joilla on erityistarpeita. Tällaisia ovat esimerkiksi ihmiskaupan, järjestäytyneen rikollisuuden, hyväksikäytön, viharikosten, terrorismin tai keskeisten kansainvälisten rikosten uhrit taikka vammaiset uhrit. Tämä ei vaikuta naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta annetun ehdotuksen nojalla jäsenvaltioille asetettuihin velvoitteisiin varmistaa kohdennettujen ja

yhdenmukaisuuden palvelujen saatavuus kyseisen ehdotuksen soveltamisalaan kuuluvien rikosten uhreille ja erityisesti raiskauksen uhreille (kyseisen ehdotuksen 28 artiklassa tarkoitetut raiskauskriisikeskukset) tai naisten sukuelinten silpomisen uhreille (kyseisen ehdotuksen 29 artiklan nojalla).

Lisäksi vastauksena arvioinnissa havaittuihin puutteisiin tässä ehdotuksessa edellytetään myös, että jäsenvaltiot määrittävät erityisiä toimintakäytänteitä, joiden mukaisesti erityistukipalvelujen toimet organisoidaan vastaamaan kattavasti sellaisten uhrien moninaisiin tarpeisiin, joilla on erityistarpeita (ks. direktiiviin lisätty 9 artiklan 4 kohta).

Sen varmistamiseksi, ettei naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta annetun ehdotuksen ja tämän direktiivin tarkistusta koskevan ehdotuksen mukaisten jäsenvaltioiden velvoitteiden soveltamisala jää epäselväksi, ehdotetaan, että direktiiviin lisätään nimenomainen säännös, jossa edellytetään, että jäsenvaltiot varmistavat, että ne saattavat tämän ehdotuksen mukaiset velvoitteensa osaksi kansallista lainsäädäntöä siten, ettei se vaikuta naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta annetun ehdotuksen mukaisiin jäsenvaltioiden velvoitteisiin. Lisäksi direktiivin ja naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta annetussa ehdotuksessa käytetyn terminologian yhdenmukaistamiseksi tässä ehdotuksessa selvennetään, että silloin, kun direktiivissä viitataan sukupuoleen perustuvan väkivallan uhriin, kyseisen käsitteen pitäisi kattaa myös naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan uhrit.

Tämä tarkistus on myös täysin yhdenmukainen **uhrien oikeuksia koskevan EU:n strategian** kanssa, kuten vaikutustenarvioinnissa osoitettiin.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Tämä tarkistus on yhdenmukainen myös muiden EU:n politiikkojen, muun muassa digitalisaatiota koskevien politiikkojen, kanssa. Esimerkiksi ehdotetulla säännöksellä sähköisten viestintävälineiden käytöstä vastataan teknologian kehitykseen **komission digitalisaatiopolitiikan**, myös oikeudenkäytön digitalisoinnin¹⁶, mukaisesti. Havaittujen puutteiden korjaamiseksi jäsenvaltiot veloitetaan tarjoamaan uhreille mahdollisuus käyttää tiedonsaantioikeutta ja oikeutta oikeussuojan toteutumiseen sähköisen viestinnän avulla. Ehdotetuilla toimenpiteillä helpotetaan myös uhrien oikeussuojan toteutumista rajatylittävissä tapauksissa kehottamalla jäsenvaltioita helpottamaan ulkomailla asuvien uhrien osallistumista rikosoikeudelliseen menettelyyn video- tai puhelinneuvottelujen välityksellä. Tällä vaatimuksella poistetaan direktiiviin 2012/29/EU perustuva nykyinen rajoitus, sillä direktiivissä säädetään nyt tällaisesta mahdollisuudesta ainoastaan keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä 29 päivänä toukokuuta 2000 tehdyn yleissopimuksen¹⁷ mukaisessa uhrien kuulemisessa.

Yksi tarkistuksen keskeisistä tavoitteista on sähköisen viestinnän käytön varmistaminen. Edistämällä tasavertaista tiedonsaantia, suojelua, tukea, oikeussuojaa ja korvauksia direktiivin tarkistus antaa kaikille uhreille mahdollisuuden käyttää oikeuksiaan tasa-arvoisemmalla

¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 910/2014, annettu 23 päivänä heinäkuuta 2014, sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta (EUVL L 257, 28.8.2014, s. 73).

¹⁷ EYVL C 197, 12.7.2000, s. 3.

tavalla. Tämä edistää merkittävästi **YK:n kestävän kehityksen tavoitetta 10**, jonka tarkoituksena on **vähentää eriarvoisuutta**.

Koska aloitteen yleisenä tavoitteena on lisätä luottamusta rikoksen uhreja tukeviin laitoksiin ja palveluihin, sillä edistetään osaltaan oikeusvaltioperiaatetta ja varmistetaan oikeussuojan yhdenvertainen saatavuus, joita käsitellään **rauhaa, oikeudenmukaisuutta ja hyvää hallintoa koskevassa kestävän kehityksen tavoitteessa 16**.

Pitkällä aikavälillä aloitteen odotetaan myös parantavan **terveyttä ja hyvinvointia (kestävän kehityksen tavoite 3)**. Tämä saavutetaan parantamalla uhrien suojelua ja vähentämällä toissijaista uhriksi joutumista. Jotkin epäsuorat vaikutukset, jotka auttavat vähentämään rikoksia, edistävät myös tässä kestävän kehityksen tavoitteessa edistymistä. Tällaisia ovat esimerkiksi rikosilmoitusten tekemisen ja oikeuteen viemisen lisääntyminen sekä tuomioiden laajempi täytäntöönpano.

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISSUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

• Oikeusperusta

Toimen oikeusperusta on **Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 82 artiklan 2 kohdan c alakohta**. Sen nojalla EU voi määrittää uhrien oikeuksia koskevat vähimmäissäännöt i) sikäli kuin se on tarpeen tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen sekä poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön helpottamiseksi rajatylittävissä rikosasioissa ja ii) edellyttäen, että niissä otetaan huomioon jäsenvaltioiden oikeusperinteiden ja -järjestelmien erot. Rikoksen uhrien oikeuksia koskevat vähimmäissäännöt eivät koske pelkästään rajatylittäviä tilanteita. Epäiltyjä ja syytettyjä koskevien vähimmäisvaatimusten tavoin EU voi määrittää kansallisia sääntöjä koskevia vähimmäisvaatimuksia lisätäkseen keskinäistä luottamusta muiden jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmiin. Tämä voi parantaa rajatylittävissä rikosasioissa annettujen tuomioiden ja päätösten vastavuoroisen tunnustamisen toimivuutta.

• Toissijaisuusperiaate

Vastavuoroisen tunnustamisen ja oikeudellisen yhteistyön tehokkuus **edellyttää keskinäistä luottamusta muiden jäsenvaltioiden rikosoikeusjärjestelmiin**. Jäsenvaltioiden olisi voitava luottaa toistensa oikeusjärjestelmien oikeudenmukaisuutta ja oikeutta koskeviin normeihin, ja kansalaisten olisi voitava luottaa siihen, että samoja vähimmäissääntöjä sovelletaan, jos he matkustavat tai asuvat ulkomailla. Kuten perussopimuksessa vahvistetaan, epäiltyjen ja syytettyjen henkilöiden oikeuksia sekä uhrien oikeuksia koskevien vähimmäisvaatimusten määrittäminen on keskeistä vastavuoroisen tunnustamisen edistämiseksi. Perussopimuksessa edellytetään, että EU pyrkii näillä osa-alueilla vahvistamaan tätä luottamusta jo etukäteen (ennen kuin luottamus muiden jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmiin on murentunut).

Uhrien oikeuksia koskevalla direktiivillä ja alakohtaisella lainsäädännöllä on jo yhdenmukaistettu uhrien oikeuksia merkittävästi, mikä on osaltaan lisännyt luottamusta muiden jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmiin. Kuten arvioinnissa kuvaillaan ja kuulemiset ovat vahvistaneet, uhrien oikeuksia koskevien vähimmäisvaatimusten määrittämisessä saavutetusta edistymisestä huolimatta jotkin **jäsenvaltiot eivät ole kyenneet turvaamaan näitä oikeuksia tehokkaasti direktiivin sallimissa rajoissa**.

Lisäksi vähimmäisvaatimukset ovat muuttuneet direktiivin hyväksymisen jälkeen kymmenen viime vuoden aikana. Tämä liittyy kehitykseen eri aloilla: oikeusosalalla (lapsiystävällinen ja uhrikeskeinen oikeus), yhteiskunnassa (mm. suurempi tarve koordinoitulle lähestymistavalle sen varmistamiseksi, että uhrien tukipalvelut ovat aina saatavilla kriisitilanteessa¹⁸) ja teknologian alalla (digitalisaatio, verkkorikollisuuden lisääntyminen sekä uhrien tukemista, suojelua ja oikeussuojan saatavuutta edistävät uudet teknologiat). Uhrien oikeuksia koskevan direktiivin vaikuttavuuden varmistamiseksi ja kansallisten viranomaisten keskinäisen luottamuksen ylläpitämiseksi on määritettävä pidemmälle meneviä vähimmäisvaatimuksia.

EU:n lisäarvon olisi perustuttava pääasiassa siihen, että helpotetaan rikosasioissa tehtävää oikeudellista yhteistyötä ja varmistetaan eurooppalaisen vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen moitteeton toiminta. Tämän toteutumiseksi on olennaisen tärkeää voida luottaa tasavertaiseen mahdollisuuteen käyttää uhrien oikeuksia riippumatta siitä, missäpäin EU:ta rikos on tapahtunut. Yksi esimerkki tilanteesta, jossa edellytetään suurta luottamusta uhrien oikeuksiin, on oikeusviranomaisten päätös menettelyjen siirtämisestä toiseen jäsenvaltioon. Puitepäättöksen 2009/948/YOS¹⁹ nojalla jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi ottaa yhteyttä toisen jäsenvaltion toimivaltaiseen viranomaiseen, jos sillä on perusteltu syy olettaa, että toisessa jäsenvaltiossa on vireillä rinnakkaisia menettelyjä. Tämän seurauksena menettelyt saatetaan siirtää toiseen jäsenvaltioon. Siirrosta päättäessään kansalliset viranomaiset ottavat huomioon sen, missä määrin menettelyissä osallisina olevat uhrit voivat luottaa oikeuksiensa toteutumiseen jäsenvaltiossa, johon siirto tehdään. Siirtoja koskevien päätösten tekemiseksi on ratkaisevan tärkeää, että oikeusviranomaisilla on vankka luottamus siihen, että uhrit saavat samantasoista tukea ja suojelua, että heillä on samantasoinen mahdollisuus osallistua rikosoikeudellisiin menettelyihin ja saada korvauksia rikosentekijältä siinä jäsenvaltiossa, johon menettely siirretään. Tämä on erityisen tärkeää, koska komissio on hiljattain antanut ehdotuksen asetukseksi rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisestä²⁰. Ehdotuksen tavoitteena on helpottaa sen varmistamista, että rikos tutkitaan tai siitä nostetaan syyte siihen parhaiten soveltuvassa jäsenvaltiossa.²¹

EU:n lisäarvoa voidaan saada aikaan myös puuttumalla sellaisten ongelmien laajuuteen ja luonteeseen, joita jäsenvaltiot eivät voi ratkaista yksin.

- **Suhteellisuusperiaate**

¹⁸ [Perusoikeuksien ylläpitäminen kriisiaikoina | Euroopan unionin perusoikeusvirasto \(europa.eu\)](#), 13. lokakuuta 2022.

¹⁹ [Puitepäättös 2009/948/YOS](#).

²⁰ Komission ehdotus asetukseksi rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisestä (COM(2023) 185 final, 2023/0093(COD)) hyväksyttiin 5. huhtikuuta 2023.

²¹ Toinen esimerkki luottamusta edellyttävästä tilanteesta on tilanne, jossa toimivaltaiset kansalliset viranomaiset liittyvät yhteiseen tutkintaryhmään. Yhteinen tutkintaryhmä on kahden tai useamman jäsenvaltion toimivaltaisten oikeus- ja lainvalvontaviranomaisten välisen tiiviin yhteistyön muoto, jonka tarkoituksena on käsitellä monimutkaisia ja usein laajamittaisia rajatylittäviä tapauksia (perustuu [13 päivänä kesäkuuta 2002 tehtyyn neuvoston puitepäättökseen](#)). Näihin tapauksiin liittyy usein haavoittuvassa asemassa olevia uhreja, kuten ihmiskaupan, lasten seksuaalisen riiston tai keskeisten kansainvälisten rikosten uhreja, useista jäsenvaltioista. Tämä edellyttää suurta luottamusta siihen, että kaikki kumppanit kohtelevat tutkinnassa osallisina olevia uhreja asianmukaisesti ja että heidän oikeuksiaan kunnioitetaan kaikissa asianomaisissa maissa. Tuore esimerkki tästä toiminnasta on [Ukrainassa tehdyiksi väitettyjä keskeisiä kansainvälisiä rikoksia käsittelevä yhteinen tutkintaryhmä](#) (johon osallistuu seitsemän jäsenvaltiota). Tutkinnassa on mukana ukrainalaisia sotarikosten uhreja, jotka ovat paenneet Ukrainasta EU:n eri jäsenvaltioihin.

korvauksia käsittelevien kansallisten yhteysviranomaisten eurooppalainen verkosto, terrorismin uhreille nimetyt keskitetyt yhteyspisteet jäsenvaltioissa, Euroopan oikeudellinen verkosto (EJN), Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA) ja Euroopan ulkosuhdehallinto, iv) **kansainväliset organisaatiot**, kuten Euroopan neuvosto, v) **tutkimusorganisaatiot ja akateemiset organisaatiot** ja vi) **suuri yleisö, mukaan lukien uhrit**.

- **Asiantuntijatiedon keruu ja käyttö**

Tämä ehdotus perustuu uhrien oikeuksia koskevan direktiivin arvioinnin ja vaikutustenarvioinnin yhteydessä kerättyyn aineistoon.

Tarkistuksessa on hyödynnetty myös monia **raportteja ja tutkimuksia**, joissa käsitellään uhrien oikeuksia ja uhrien oikeuksia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa. Niihin sisältyi useita EU:n rahoittamista hankkeista peräisin olevia raportteja²⁶. Komissio on myös käynnistänyt ulkopuolisen toimeksisaajan tekemän **kustannus-hyötyanalyysin** tärkeimpien vaihtoehtojen taloudellisen toteutettavuuden arvioimiseksi.

Lisäksi komissio otti huomioon **Euroopan parlamentin aiemman työn**. Siihen sisältyivät vuonna 2017 tehty Euroopan parlamentin tutkimuspalvelun tutkimus²⁷ uhrien oikeuksia koskevan direktiivin täytäntöönpanosta, kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan (LIBE) tilaama tutkimus²⁸ rikosprosessilaeista EU:ssa ja Euroopan parlamentin päätöslauselma²⁹ rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista.

- **Vaikutustenarviointi**

Tähän ehdotukseen liittyvä vaikutustenarviointi perustuu komission tekemän arvioinnin tuloksiin.

Komissio tarkasteli vaikutustenarvioinnissa useita lainsäädännöllisiä toimenpidevaihtoehtoja. Muut kuin lainsäädännölliset vaihtoehdot suljettiin pois, koska uhrien oikeuksia koskeva EU:n strategia (2020–2025) sisältää jo muita kuin lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, jotka on määrä toteuttaa tulevana vuosina. Niiden odotettu vaikutus on sisällytetty perustasoon.

Vaikutustenarvioinnissa ehdotetussa parhaiksi arvioitujen toimenpidevaihtoehtojen paketissa ehdotetuilla muutoksilla saadaan aikaan seuraavat vaikutukset:

²⁶ Ks. Vociare-raportti tai Artemis-raportti. Esimerkkejä hankkeista on vaikutustenarvioinnin liitteessä 1.

²⁷ The Victims' Rights Directive 2012/29/EU – European Implementation Assessment, PE 611.022, joulukuu 2017, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/611022/EPRS_STU\(2017\)611022_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/611022/EPRS_STU(2017)611022_EN.pdf).

²⁸ Criminal procedural laws across the European Union – A comparative analysis of selected main differences and the impact they have over the development of EU legislation, PE 604.977, elokuu 2018, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604977/IPOL_STU\(2018\)604977_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604977/IPOL_STU(2018)604977_EN.pdf).

²⁹ Euroopan parlamentin päätöslauselma 30. toukokuuta 2018 rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista annetun direktiivin 2012/29/EU täytäntöönpanosta (2016/2328(INI)).

- **Tehostetaan tiedonsaantia**, erityisesti velvoittamalla perustamaan uhrien tukipuhelimia, jotka antavat kaikille niihin yhteyttä ottaville uhreille, myös niille, jotka eivät tee rikosilmoitusta, tietoa heidän oikeuksistaan.
- **Parannetaan suojelutoimenpiteiden mukauttamista uhrien tarpeisiin**, erityisesti parantamalla uhrien suojelutarpeiden henkilökohtaista arviointia ja laajentamalla niiden suojelutoimenpiteiden luetteloa, jotka ovat uhrien saatavilla arvioinnin jälkeen, suojelumääräykset mukaan luettuna.
- **Parannetaan tukea**, erityisesti vahvistamalla oikeus maksuttomaan psykologiseen tukeen niin pitkäksi aikaa kuin on tarpeen, **lapsiuhrien oikeus kohdennettuun, eri toimijoiden yhteiseen tukeen sekä vammaisten henkilöiden oikeudet**.
- Edistetään uhrien **osallistumista rikosoikeudellisiin menettelyihin** vahvistamalla **oikeus hallinnolliseen apuun tuomioistuimessa ja oikeus oikeussuojakeinoihin**.
- Parannetaan mahdollisuutta **saada korvaus** i) vahvistamalla uhrien oikeuksia saada rikosoikeudellisen menettelyn kuluessa päätös, jolla rikoksenteijä veloitetaan korvauksen maksamiseen ja ii) velvoittamalla valtio maksamaan rikoksenteijän korvaus uhreille kohtuullisessa ajassa siitä kun päätös rikoksenteijän velvoittamisesta korvauksen maksamiseen on annettu, siten, että valtio voi periä korvauksen myöhemmin takaisin rikoksenteijältä.

Kuten vaikutustenarvioinnissa osoitettiin, **tässä tarkistuksessa ehdotetuista muutoksista odotetut hyödyt ovat suuremmat kuin odotetut kustannukset** kaikissa jäsenvaltioissa.

Kustannus-hyötysuhde vaihtelee jäsenvaltioittain: joissakin niistä hyöty on kustannuksia suurempi (suurempi myönteinen vaikutus käytettyä euroa kohden) ja joissakin pienempi (pienempi myönteinen vaikutus käytettyä euroa kohden). Erot johtuvat pääasiassa jäsenvaltioiden erilaisista lähtökohdista. Tähän sisältyvät erityisesti niiden toimien taso (kustannukset), jotka jäsenvaltioiden on toteutettava ehdotettujen muutosten tulosten saavuttamiseksi, tiettyjen toimenpiteiden osaksi kansallista lainsäädäntöä saattamiseen liittyvien kustannusten erot sekä jäsenvaltioiden väliset erot uhrien määrässä.

Vaikutustenarviointi osoittaa selvästi, että vaikka jäsenvaltioiden on tehtävä tiettyjä alkuinvestointeja, ehdotetut muutokset parantavat talouksien toimintaa, yhteiskuntien häiriönsietokykyä ja julkishallinnon instituutioiden lujuutta. Kun rikoksen uhrit saavat oikea-aikaista tukea ja suojelua, he integroituvat helpommin takaisin yhteiskuntiin, palaavat nopeammin töihin ja ovat vähemmän riippuvaisia terveydenhuoltojärjestelmistä. Tällaiset uhrit ovat myös halukkaampia tekemään rikosilmoituksen ja tekemään yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa. Ehdotettujen muutosten seurauksena jäsenvaltioiden taloudet paranevat, yhteiskunnat yhdentyvät ja oikeusjärjestelmät vahvistuvat.

Vaikutustenarvioinnin luonnos toimitettiin sääntelyntarkastelulautakunnalle 3. marraskuuta 2022, ja siitä keskusteltiin 30. marraskuuta 2022. Vaikutustenarviointia muokattiin kuulemisen jälkeen hieman, jotta se vastaa tarkemmin täytäntöönpanokustannuksia ja vaihtoehtojen arvioinnissa käytettyjä menetelmiä. Sääntelyntarkastelulautakunta antoi 1. joulukuuta luonnoksesta myönteisen lausunnon ilman varaumia.

- **Sääntelyn toimivuus ja yksinkertaistaminen**

Vaikutustenarvioinnissa esitetyn analyysin mukaan parhaiksi arvioitujen vaihtoehtojen paketti vähentää jäsenvaltioille aiheutuvaa taakkaa pitkällä aikavälillä, vaikka jotkin kustannukset nousevatkin lyhyellä aikavälillä. Paketin aikaansaamat odotetut hyödyt kompensoivat kuitenkin tämän kasvun.

Osa kansallisten viranomaisten kannalta tapahtuvista yksinkertaistuksista on seurausta eri toimenpiteistä, jotka lisäävät yhteistyötä ja koordinoitua uhrien kanssa toimivien tahojen, myös tukipalvelujen, kesken. Tämä tehostaa oikeusjärjestelmien organisointia. Erityisesti poliisiin tällä hetkellä kohdistuva rasite, joka on seurausta velvoitteesta antaa kattavaa tietoa uhrien oikeuksista kunkin uhrin erityistarpeiden mukaisesti, jaetaan muiden (myös valtiosta riippumattomien järjestöjen ja vapaaehtoisten) kanssa.

Ehdotuksen odotetaan myös parantavan jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmien toimintaa. Erityisesti valtion korvauksia käsittelevien palvelujen odotetaan hyötyvän merkittävästi siitä, että määrättyä korvausta koskeva parhaiksi arvioitu vaihtoehto pannaan kattavasti täytäntöön. Yksinkertaisuutta lisää myös se, että kaikki korvausasiat käsitellään rikosoikeudellisissa menettelyissä en sijaan, että sitä varten olisi käynnistettävä sekä rikos- että siviilioikeudellinen menettely. Tämä vähentää siviilioikeudellisten asioiden määrää ja lisää tuomioistuinjärjestelmän tehokkuutta.

Fit for Future -foorumi antoi 5. joulukuuta 2022 lausuntonsa³⁰ uhrien oikeuksia koskevan säännösten tarkistuksesta. Sen ehdotukset ovat yhdenmukaisia uhrien oikeuksien alalla meneillään olevan työn ja vaikutustenarvioinnissa parhaiksi arvioitujen toimenpidevaihtoehtojen kanssa.

- **Perusoikeudet**

Tässä ehdotuksessa kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustettuja periaatteita. Kaikkien toimenpidevaihtoehtojen tavoitteena on vähentää syrjintää tarjoamalla tasavertaiset mahdollisuudet **tiedonsaantiin, suojeluun, tukeen, oikeussuojaan ja korvauksiin** sekä varmistamalla riittävät vähimmäisvaatimukset kaikille rikoksen uhreille ilman erottelua ottaen kuitenkin asianmukaisesti huomioon uhrien erityistarpeet.

Konkreettisella tasolla käsiteltiin yhtäläisiä mahdollisuuksia **saada tietoa** uhrien oikeuksista ja sitä, miten varmistetaan **suljetuissa laitoksissa olevien uhrien** paremmat mahdollisuudet siihen. Verkkosivusto (joka on olennainen osa uhrien tukipuhelinta) parantaa niiden uhrien tiedonsaantia, jotka eivät osaa jäsenvaltion virallista kieltä. Parantamalla **henkilökohtaista tarpeiden arviointia** voidaan arvioida paremmin uhrien yksilöllisiä tarpeita, mikä parantaa kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien uhrien **suojelun tasavertaisuutta ja vaikuttavuutta**. Uhrille tarjottavan tuen osalta aloitteessa esitetään muun muassa **maksuttoman psykologisen tuen laajentamista** useampiin uhriryhmiin (se rajoittuu tällä hetkellä terrorismin uhriin). Lisäksi tarkistuksessa ehdotetaan, että kaikille rikoksen uhreille myönnettäisiin **enemmän oikeuksia rikosoikeudellisten menettelyjen aikana riippumatta**

³⁰ https://commission.europa.eu/system/files/2022-12/Final%20opinion%202022_SBGR3_07%20Revision%20of%20the%20victims%20rights%20acquis_rev.pdf

siitä, onko heillä virallinen asema menettelyjen osapuolena. Uhrin mahdollisuus pyytää valitsemansa henkilön läsnäoloa kannustaa todennäköisesti kaikkia uhreja käyttämään oikeuksiaan. Direktiiviin on lisätty vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva säännös, jonka ansiosta ehdotuksessa esitetyt oikeudet ovat saatavilla heidän erityistarpeensa huomioon ottaen. Näin vammaiset henkilöt voivat käyttää uhrien oikeuksia yhdenvertaisesti muiden kanssa. Kaikkien näiden muutosten tavoitteena on vähentää eriarvoisuutta, ja niiden odotetaan vaikuttavan myönteisesti perusoikeuksiin.

Puuttuminen uhrin ja rikoksentekijän oikeuteen nauttia yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamista (7 artikla) ja henkilötietojen suojaa koskevaan oikeuteen (8 artikla) on välttämätöntä ja oikeasuhteista sen varmistamiseksi, että uhrit voivat käyttää oikeuksiaan tukeen ja suojeluun tehokkaasti. Lisäksi ehdotuksessa säädetään erityisestä velvoitteesta, jonka mukaan uhrin henkilötietoja ei saa antaa maahanmuuttoviranomaisille. Tällä suojakeinolla varmistetaan, että uhria koskevia tietoja käsitellään ainoastaan direktiivin soveltamiseksi. Henkilötietojen kerääminen tilastoja varten on tarpeen, jotta varmistetaan tässä tarkistuksessa ehdotettujen toimenpiteiden vaikuttavuus ja voidaan muotoilla uhrien oikeuksia koskevaa toimintapolitiikkaa. Uhrien yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamista vahvistetaan entisestään varmistamalla, että henkilökohtaisten arviointien perusteella toteutetaan riittäviä suojelutoimenpiteitä rikoksentekijöitä vastaan.

Ehdotus vaikuttaa myönteisesti muun muassa seuraaviin Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistettuihin perusoikeuksiin: oikeus elämään (2 artikla), oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen (3 artikla), oikeus yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen (7 artikla), henkilötietojen suoja (8 artikla), oikeus yhdenvertaisuuteen lain edessä (20 artikla), oikeus syrjimättömyyteen (21 artikla), lapsen oikeudet (24 artikla), vammaisten sopeutuminen yhteiskuntaan (26 artikla), oikeus toimeentuloturvaan ja terveyden suojeluun (35 artikla), oikeus hyvään hallintoon (41 artikla) sekä oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoin ja puolueettomaan tuomioistuimeen (47 artikla).

Ehdotusta on arvioitu myös **rikoksentekijöiden**, epäiltyjen ja syytettyjen **oikeuksien kannalta**. Näitä ovat oikeus saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi (47 artikla), syyttömyysolettama (48 artikla), oikeus puolustukseen sekä laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate (49 artikla), kieltä syyttää ja rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta (50 artikla) sekä epäiltyjen ja syytettyjen henkilöiden prosessuaalisia oikeuksia koskevat EU:n säännöt. Arvioinnissa todettiin, että vaihtoehdot eivät vaikuttaneet rikoksentekijöiden, epäiltyjen ja syytettyjen oikeuksiin.

Lisäksi ehdotuksessa otetaan huomioon vammaisten henkilöiden oikeudet ja vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevassa YK:n yleissopimuksessa, jonka sopimuspuolia EU ja kaikki jäsenvaltiot ovat, vahvistetut velvoitteet.

Ehdotuksen odotetaan vahvistavan uhrien perusoikeuksia. Toisten vaihtoehtojen suora vaikutus perusoikeuksiin on kuitenkin suurempi kuin toisten. Koska vaikutusta on mahdotonta arvioida määrällisesti, menetelmäksi on valittu kvalitatiivinen analyysi. Tämä on tehty arvioimalla, missä määrin kukin vaihtoehto voi parantaa perustasoa.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Tämä ehdotus ei vaikuta EU:n talousarvioon.

5. LISÄTIEDOT

• Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt

Tämän ehdotuksen 2 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään [*kahden vuoden kuluttua direktiivin voimaantulosta*]. Poikkeuksena on 26 b artikla (sähköisten viestintävälineiden käytöstä), jonka noudattamisen edellyttämät säännökset olisi hyväksyttävä ja julkaistava viimeistään [*neljän vuoden kuluttua direktiivin voimaantulosta*]. Jäsenvaltioiden on toimitettava säännöksensä kirjallisina komissiolle.

Komissio seuraa ja arvioi tämän ehdotuksen vaikutuksia nykyisen direktiivin mukaisesti jo käytössä olevien mekanismien avulla. Lisäksi jäsenvaltioiden on 28 artiklan (Tilastojen toimittaminen) mukaisesti toteutettava tarvittavat toimenpiteet sellaisen järjestelmän perustamiseksi, jonka avulla ne keräävät, tuottavat ja levittävät rikoksen uhreja koskevia tilastoja. Jäsenvaltioiden on toimitettava nämä tiedot komissiolle (Eurostatille) kolmen vuoden välein.

Komissio järjestää edelleen uhrien oikeuksia käsittelevän foorumin kokouksia uhrien oikeuksiin liittyvistä aiheista. Nämä kokoukset edistävät myös seuranta- ja arviointia.

Komissio antaa viimeistään [*kuuden vuoden kuluttua direktiivin hyväksymisestä*] Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tällä direktiivillä muutetun direktiivin 2012/29/EU soveltamisesta. Kertomuksessa arvioidaan, ovatko jäsenvaltiot toteuttaneet tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät toimenpiteet, tekniset täytäntöönpanotoimet mukaan lukien.

• Selittävät asiakirjat (direktiivien osalta)

Direktiivin asianmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi tarvitaan selittävä asiakirja (esimerkiksi vastaavuustaulukko), kuten unionin tuomioistuimen asiassa C-543/17 antamassa tuomiossa³¹ edellytetään. Lainsäädäntö, jolla uhrien oikeuksia koskeva direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, rajoittuu harvoin yhteen säädökseen, koska säännökset sisällytetään usein useisiin eri kansallisiin säädöksiin. Tästä syystä jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle selittävä asiakirja, joka sisältää tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annettujen säännösten tekstin.

³¹ Unionin tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 8.7.2019, C-543/17, Euroopan komissio v. Belgian kuningaskunta, ECLI:EU:C:2019:573.

- **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

Muutokset kohdistuvat niihin direktiivin säännöksiin, joiden tavoitteena on parantaa uhrien tiedonsaantia ja rikoksista ilmoittamista, helpottaa haavoittuvassa asemassa olevien uhrien, myös lasten, mahdollisuutta saada erityistukea, parantaa vammaisten uhrien oikeussuojan toteutumista, lisätä uhrien rikosoikeudellisiin menettelyihin osallistumista, parantaa uhrien mahdollisuuksia saada korvauksia, mukauttaa uhrien suojelutoimenpiteet paremmin uhrien tarpeisiin, mahdollistaa sähköisten viestintävälineiden käyttö ja ottaa käyttöön erityisiä velvoitteita, jotka koskevat naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan uhreja.

- a) Säännökset, joiden tavoitteena on parantaa uhrien tiedonsaantia ja rikoksista ilmoittamista (3 a, 5 a ja 26 a artikla)

Direktiivin 4 artiklan nojalla uhreilla on oikeus saada tietoja oikeuksistaan **alkaen ensimmäisestä yhteydenotosta toimivaltaiseen viranomaiseen**, joka on yleensä poliisi. Kaikki uhrit eivät kuitenkaan ota yhteyttä toimivaltaisiin viranomaisiin. Kuten Euroopan unionin perusoikeusviraston raportissa³² vuodelta 2021 korostetaan, **uhrit eivät useimmissa tapauksissa tee rikosilmoitusta. Näiltä uhreilta evätään mahdollisuus saada tietoa** muun muassa heidän oikeuksistaan tukeen ja suojeluun riippumatta siitä, tekevätkö he rikosilmoituksen.

Direktiivissä edellytetään, että tietojen antamisessa uhreille noudatetaan oikeutta ymmärtää ja tulla ymmärretyksi (3 artikla). Arvioinnissa havaittiin kuitenkin, että käytännössä toimivaltaiset viranomaiset käyttävät usein kieltä, jossa ei oteta huomioon uhrien tarpeita.³³ Tämä koskee vammaisia henkilöitä, lapsia, ikääntyneitä ja henkilöitä, jotka eivät osaa maan kieltä. Lisäksi uhrit ovat yhteydessä toimivaltaiseen viranomaiseen ensimmäistä kertaa jo rikospaikalla eivätkä heti rikoksen jälkeisessä sokissa kykene ymmärtämään saamaansa tietoa.

Direktiivin 6 artiklan nojalla uhrien olisi myös saatava **toimivaltaisilta viranomaisilta täydentävää tietoa** rikosprosessin eri vaiheista, heidän roolistaan ja rikosentekijän tilanteesta (esimerkiksi hänen vapauttamisestaan). Merkittävä osa arvioinnin yhteydessä kuulluista sidosryhmistä kuitenkin katsoi, että uhrit eivät kykene käyttämään täysimääräisesti direktiivin mukaisia oikeuksiaan saada tietoja alkaen ensimmäisestä yhteydenotosta toimivaltaiseen viranomaiseen ja että tätä olisi parannettava.

Kaikissa jäsenvaltioissa ei ole vieläkaan saatavilla **kattavampia keinoja viestiä uhrien kanssa**, niin että otettaisiin huomioon uhrien tiedonsaantioikeuteen liittyvien tarpeiden monimutkaisuus. Monien **uhrien käytettävissä ei ole vieläkaan uhrien tukipuhelimia numerolla 116 006**³⁴. Näiden tukipuhelinten olisi annettava uhreille heidän tarvitsemansa tiedot milloin tahansa. Uhrien olisi voitava puhua vapaasti kokemastaan, ja heidät olisi

³² [Perusoikeusviraston kyselytutkimus rikollisuudesta, turvallisuudesta ja uhrien oikeuksista](#), helmikuu 2021.

³³ Esimerkiksi useissa jäsenvaltioissa (muun muassa Bulgariassa, Portugalissa, Romaniassa ja Slovakiassa) viranomaiset toimittavat uhreille kirjallisena kopion uhrien oikeuksia koskevista kansallisista säännöksistä.

³⁴ Perustettu päätöksen 2007/116/EY muuttamisesta uusien 116-alkuisten numeroiden varaamiseksi 30 päivänä marraskuuta 2009 tehdyn komission päätöksen nojalla. Varattujen numeroiden käyttö ei ole pakollista, mutta sitä suositellaan. Niiden käyttö edellyttää tiettyjen ehtojen täyttymistä. Uhrien tukipuhelimen 116 006 on annettava tietoa uhrien oikeuksista, ohjattava soittajat (tarvittaessa) kääntymään poliisiin ja muiden palvelujen puoleen sekä tarjottava neuvontaa.

tarvittaessa ohjattava poliisin tai muiden palvelujen piiriin. Vieläkin harvempien uhrien käytettävissä on kehittyneempiä tukipuhelimia, joihin liittyy kattava verkkosivusto ja joihin voi puheluiden lisäksi olla yhteydessä verkkojuttelun kautta ja sähköpostitse.³⁵

Uhrien tiedonsaannissa havaittujen ongelmien ratkaisemiseksi tässä tarkistuksessa ehdotetaan tiettyjä toimenpiteitä, erityisesti jäsenvaltioiden velvoittamisesta tarjota **uhrien tukipuhelimia** (3 a artikla). Tätä varten **käytetään EU:n 116 006 -puhelinumeroa ja uusinta teknologiaa** hyödyntävää verkkosivustoa, jotta palvelu on parhaalla mahdollisella tavalla saatavilla yleisimmillä kielillä ja myös vammaisten henkilöiden kannalta. Tukipuhelin toimii kaikkien rikosten uhrien ensimmäisenä yhteyspisteenä, tarjoaa emotionaalista tukea ja ohjaa uhrin tarvittaessa erikoistuneiden tukipalvelujen piiriin.

Ehdotettu tarkistus on yhteensopiva muiden 116-alkuisia varattuja EU:n numeroita käyttävien tukipuhelinten, kuten kadonneita lapsia koskevan vihjepuhelimen (116 000) ja sukupuoleen perustuvan väkivallan uhrien tukipuhelimen (116 116), kanssa. Ehdotus on myös komission Parempi internet lapsille -strategian³⁶ mukainen. Se tukee Safer Internet -keskusten verkostoa, johon sisältyy verkkoasioihin (kuten verkkoväkivaltaan ja -kiusaamiseen) liittyviä lapsille, vanhemmille ja hoitajille tarkoitettuja puhelinpalveluja sekä vihjelinjoja, joihin voi ilmoittaa verkossa olevasta lasten hyväksikäyttöön liittyvästä materiaalista. Ehdotus noudattaa myös komission toimintapolitiikkaa, jonka tavoitteena on varmistaa, että numerolla 116 111 puututaan verkkokiusaamiseen.

Sen varmistamiseksi, että uhrin saavat kattavaa ja osallisuutta edistävää tietoa, ehdotuksessa veloitetaan jäsenvaltiot ottamaan käyttöön erityisiä menettelyjä **toimintakäytänteiden** muodossa. Uudessa 26 a artiklassa edellytetään, että tällaiset toimintakäytänteet määritetään yhteistyössä lainvalvontaviranomaisten, oikeusviranomaisten (syyttäjät ja tuomarit) ja tukijärjestöjen kanssa. Niissä annetaan eri kumppaneille ohjeita siitä, miten varmistetaan, että uhrin saavat tietoja, jotka on mukautettu heidän yksilöllisiin tarpeisiinsa ja jotka ovat merkityksellisiä menettelyn asianomaisen vaiheen kannalta.

Tarkistuksessa säädetään myös velvoitteesta varmistaa, että uhrin voivat **tehdä rikosilmoituksen** käyttämällä **tieto- ja viestintäteknologioita** (5 artiklan 1 kohdan a alakohta). Rikosilmoituksen tekemistä helpotetaan myös vangittuna olevien tai säilöön otettujen henkilöiden kannalta (yksityiskohtaiset tiedot annetaan toimintakäytänteissä, jotka laaditaan koordinoitusti ja yhteistyössä lainvalvontaviranomaisten, oikeusviranomaisten (syyttäjät ja tuomarit) ja tukijärjestöjen kanssa (26 a artikla)).

Myös laittomien muuttajien on jatkossa helpompi tehdä rikosilmoitus. Ehdotuksen 5 a artiklan 5 kohdassa edellytetään, että toimivaltaiset viranomaiset, jotka ovat yhteydessä rikoksesta ilmoittavaan uhriin, **eivät saa siirtää uhrin oleskeluoikeutta koskevia henkilötietoja maahanmuuttoviranomaisille, jos nämä tiedot on kerätty rikoksesta ilmoittamisen seurauksena. Kielto on voimassa vähintään siihen asti, että uhrien oikeuksia koskevan direktiivin 22 artiklassa tarkoitettu ensimmäinen henkilökohtainen arviointi on tehty.** Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa, että direktiivin 2012/29/EU mukainen rikosilmoituksen tekeminen ja rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistuminen eivät luo uhrille oleskeluun liittyviä oikeuksia, eikä niillä ole lykkäävää vaikutusta heidän oleskeluoikeutensa

³⁵ Parhaita esimerkkejä ovat [Irlannin tukipuhelin](#), [Viron tukipuhelin](#), [Kroatian tukipuhelin](#), [Latvian tukipuhelin](#) ja [Ruotsin tukipuhelin](#).

³⁶ COM(2022) 212 final, 11.5.2022.

määrittämiseen. Lisäksi asiaankuuluvilla viranomaisilla on velvollisuus tiedottaa sellaisille laittomille muuttajille, jotka ovat ihmiskaupan uhreja tai jotka ovat joutuneet laittomassa maahantulossa avustamisen kohteiksi ja jotka tekevät yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa, heidän oleskelulupadirektiivin mukaisista oikeuksistaan ja mahdollisuuksistaan. Näitä mahdollisuuksia ovat erityisesti harkinta-ajan antaminen siitä päättämiseen, tekevätkö he yhteistyötä tutkinnassa, ja oleskeluluvan myöntäminen.

- b) Säännökset, joilla helpotetaan haavoittuvassa asemassa olevien uhrien, lapset mukaan luettuna, mahdollisuutta saada erityistukea (9 artiklan 1 kohta, 9 a artikla ja 24 artikla)

Direktiivin 8 ja 9 artiklassa säädetään, että uhreilla, joilla on erityistarpeita, on oikeus maksuttomaan kohdennettuun ja yhdenmennyyn erityistukeen, mukaan lukien psykologinen tuki, jos sitä on saatavilla. Arvioinnissa kävi kuitenkin ilmi, että haavoittuvassa asemassa olevat uhrit, mukaan lukien lapset, jäävät käytännössä usein ilman tukea.³⁷

Lapsikeskeisen lähestymistavan puuttuminen on edelleen ongelma monissa jäsenvaltioissa.³⁸ Arvioinnissa kävi ilmi, ettei ole yhteisymmärrystä siitä, mitä kohdennettua ja yhdenmennyä tukea haavoittuvassa asemassa olevat uhrit, erityisesti lapset, tarvitsevat. Näin ollen kaikki EU:n lapset eivät saa laadukasta erityistukea. Kattavassa lasten oikeuksia koskevassa EU:n strategiassa³⁹ (2021–2024) todetaan, että oikeudenkäyntimenettelyt on mukautettava lapsen ikään ja tarpeisiin ja niissä on kunnioitettava kaikkia hänen oikeuksiaan hänen etunsa mukaisesti. Barnahus-malli⁴⁰ on tällä hetkellä edistynein esimerkki lapsiystävällisestä lähestymistavasta oikeuteen. Vaikka tässä tarkistuksessa ei edellytetä, että jäsenvaltiot noudattavat Barnahus-mallia, tarkistus perustuu sen periaatteisiin. Ongelman ratkaisemiseksi tarkistuksessa ehdotetussa uudessa 9 a artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot **säättävät kohdennetusta, eri toimijoiden yhteisestä toiminnasta lapsiuhrien tukemiseksi ja suojelemiseksi**. Sen olisi perustuttava palvelujen tarjoamiseen yhdenmennyksi ja koordinoitusti samoissa tiloissa. Tämä on tärkein lisäys direktiiviin jo sisältyviin lapsiystävällisiin toimenpiteisiin (kuten kuulemisten tallentaminen videolle, katsekontaktin välttäminen ja saman henkilön toteuttamat lapsiystävälliset kuulustelut). Tämän tarkistuksen nojalla jäsenvaltioilta edellytetään myös, että ne asettavat tällaisen kohdennetun ja yhdenmennyksen, eri toimijoiden yhteisen lähestymistavan kaikkien sitä tarvitsevien lapsiuhrien saataville.

Arvioinnissa tuli myös esiin, että **uhreille ei ole aina saatavilla maksutonta psykologista tukea lähes puolessa jäsenvaltioista**⁴¹. Uhreilta peritään usein maksu psykologisesta tuesta ensimmäisten käyntien jälkeen. Tämä on erityisen ongelmallista haavoittuvassa asemassa olevien uhrien kannalta, sillä heillä ei yleensä ole varaa maksaa tuesta. Rikoksen vaikutukset voivat olla pitkäaikaisia ja niitä pahentavat useat tekijät, kuten rikoksen vakavuus, uhrin

³⁷ Noin puolet sidosryhmistä katsoo, että uhrit, joilla on erityistarpeita, eivät saa riittävästi tukea.

³⁸ Kuulemisten aikana ilmoitettiin monista ongelmista, jotka liittyivät lasten kuulustelujen tallentamiseen videolle, lapsiystävälliseen osallistumiseen oikeudenkäynteihin ja kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin lapsiin sovellettaviin yksilöllisiin lähestymistapoihin, useissa jäsenvaltioissa, mukaan lukien BE, BG, DE, EL, LT ja PT.

³⁹ COM(2021) 142 final, 24.3.2021.

⁴⁰ [Tietoja Barnahusista – Barnahus](#) tarkoittaa lapsiystävällistä toimistoa, jossa lainvalvonta, rikosoikeus, lastensuojelupalvelut sekä terveyden ja mielenterveyden alan ammattilaiset tekevät yhteistyötä saman katon alla ja arvioivat yhdessä lapsen tilanteen ja päättävät jatkotoimista.

⁴¹ AT, CY, CZ, DE, EE, IE, LT, LV, MT, NL, PT ja SI.

henkilökohtainen tilanne ja aiempi uhriksi joutuminen.⁴² Kuten Euroopan unionin perusoikeusviraston raportissa vuodelta 2019 (s. II) korostetaan, väkivaltarikosten uhrin ei pitäisi kykene olemaan merkittävässä roolissa rikosoikeudellisissa menettelyissä, elleivät he **saa ammattimaista ja voimaannuttavaa psykologista tukea**.

Ongelman ratkaisemiseksi tarkistuksen 9 artiklan 1 kohdassa ehdotetaan, että erityistukipalveluihin sisältyy **maksuton psykologinen tuki niin pitkään kuin se on tarpeen** kaikille tällaista tukea tarvitseville haavoittuvassa asemassa oleville uhreille eli silloin, kun henkilökohtaisessa arvioinnissa käy ilmi tuen tarve. Kaikki uhrin saavat edelleen emotionaalista ja psykologista tukea, jota heille on usein saatavilla lyhyen aikaa rikoksen jälkeen. Ehdotuksella kuitenkin helpotetaan uhrien, joilla on erityistarpeita, mahdollisuutta saada tällaista psykologista tukea, jonka olisi oltava heidän saatavillaan paitsi lyhyen aikaa rikoksen jälkeen myös pitkällä aikavälillä (niin pitkään kuin se on tarpeen).

Molemmat ehdotetut toimenpiteet edellyttävät toimintakäytänteissä määriteltyjen tukipalvelujen, lainvalvontaviranomaisten ja oikeusviranomaisten välistä kansallista koordinoitua (26 a artikla).

Uhrien mahdollisuutta käyttää tukipalveluja vahvistetaan edellyttämällä, että uhrien tukipalvelut pysyvät toiminnassa myös kriisiaikana. Näin otetaan huomioon covid-19-kriisin aikana saadut kokemukset. Tämä toteutetaan lisäämällä uusi kohta direktiivin 8 artiklaan. Uhrit hyötävät myös siitä, että heidän ohjaamistaan tukipalveluihin helpotetaan (muutokset 8 artiklaan).

Ehdotetuilla toimenpiteillä selkeytetään kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleville uhreille, lapset mukaan luettuna, annettavan tuen soveltamisalaa. Lisäksi toimenpiteet parantavat luottamusta kansalliseen oikeusjärjestelmään ja muiden jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmiin.

c) Säännökset, joilla varmistetaan uhrien oikeussuojan tehokkaampi toteutuminen (10 a ja 10 b artikla)

Tärkeimmät direktiivin mukaiset oikeudet, joilla helpotetaan uhrien osallistumista rikosoikeudellisiin menettelyihin, ovat oikeus tulla kuulluksi (10 artikla), oikeudet syyttämättäjäyttämispäätöksen yhteydessä (11 artikla), oikeus oikeusapuun (13 artikla) ja oikeudet, joiden tarkoituksena on suojella uhreja toissijaiselta ja toistuvasta uhriksi joutumisesta menettelyjen aikana (18–24 artikla). Arvioinnissa ja kuulemisissa korostui, että uhrien on vaikeaa tai mahdotonta osallistua rikosoikeudellisiin menettelyihin, ellei heidän **mukanaan ole asiantuntevaa henkilöä ja elleivät he saa asianmukaista neuvontaa**. Useimmat ongelmat voidaan ratkaista uhria oikeudenkäynnissä edustavan **lakimiehen antamalla neuvonnalla**, erityisesti oikeudellisten näkökohtien osalta. Kaikilla uhreilla ei ole kuitenkaan oikeutta lakimieheen. Vähävaraisille voidaan myöntää oikeusapua, mutta vähävaraisuus määritetään joissakin jäsenvaltioissa erityisen tiukan tulo- ja varallisuusharkinnan perusteella. Lisäksi oikeusapua voidaan myöntää tiettyntyyppisten rikosten uhreille, mutta vain jos he ovat rikosoikeudellisen menettelyn osapuolia (13 artikla). Siksi on ratkaisevan tärkeää, että uhreilla on myös oikeus sellaisen **muun henkilön kuin**

⁴² Rikoksen psyykkisiä seurauksia voivat olla muun muassa ahdistus, masennus, syyllisyydentunne, häpeä, itsetuhoinen käytös sekä kyvyttömyys toimia tai ajatella rationaalisesti, ks. [Psychological Reactions of Victims of Violent Crime, Cambridge University Press](#), 2018.

lakimiehen läsnäoloon, joka voisi ainakin antaa neuvontaa uhrien roolista ja oikeuksista menettelyjen aikana ja tarjota emotionaalista tukea. Direktiivin 20 artiklassa säädetään tällaisesta oikeudesta, mutta se rajoittuu tutkintavaiheeseen (ennen oikeudenkäyntiä).

Tässä yhteydessä on olennaisen tärkeää varmistaa, että kaikilla uhreilla EU:ssa on vähintään **oikeus saada apua** oikeudenkäynnin aikana ja oikeus saada riittävää tietoa tuomioistuimen henkilöstöltä.⁴³

Arvioinnissa kävi ilmi, että toinen suuri ongelma uhrien osallistumisessa rikosoikeudellisiin menettelyihin on se, että joissakin jäsenvaltioissa⁴⁴ **uhreilla ei ole oikeudellista asemaa rikosoikeudellisen menettelyn osapuolena**. Uhrien oikeuksia koskevassa direktiivissä tämän määrittäminen jätetään kansallisen lainsäädännön piiriin, joten uhrien asema vaihtelee jäsenvaltioiden välillä (uhri voi olla esimerkiksi osapuoli tai asianomistaja tai hänellä voi olla virallisen syyttäjän ohella toissijainen syyteoikeus tai hän voi olla todistaja, jolla on oikeus tulla kuulluksi). Lisäksi uhreilta **puuttuvat usein oikeussuojakeinot**, joiden avulla he voisivat riitauttaa heitä suoraan koskevat päätökset.⁴⁵ Tämä johtaa siihen, että uhrien oikeus oikeussuojaan ei toteudu käytännössä.

Jotta voidaan varmistaa uhrien tehokkaampi osallistuminen rikosoikeudellisiin menettelyihin, tässä muutoksessa ehdotetaan, että **uudessa 10 a artiklassa otetaan käyttöön oikeus saada apua tuomioistuimessa**.

Muutoksessa ehdotetaan myös, että otetaan käyttöön uhrien oikeus **riitauttaa oikeudenkäyntimenettelyn aikana tehdyt päätökset, jotka koskevat tiettyjä tämän direktiivin mukaisia uhrien oikeuksia**, kuten uhrien, joilla on erityistarpeita, oikeutta erityisiin suojelutoimenpiteisiin ja oikeutta käännöksiin oikeuden istuntojen aikana. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että uhrit voivat riitauttaa nämä päätökset riippumatta siitä, mikä on heidän asemansa rikosoikeudellisissa menettelyissä, ja tuomioistuinvalvonnan periaatteen mukaisesti (10 b artikla).

Näin parannetaan uhrien kokemuksia rikosoikeudellista järjestelmästä ja luottamusta siihen. Tämä auttaa uhreja saamaan äänensä kuuluville sekä parantaa heidän kuulemisiaan ja osallistumistaan, mikä lisää oikeussuojan tehokkuutta.

d) Säännökset, joilla parannetaan uhrien mahdollisuuksia saada korvaus

Kuten uhrien oikeuksia koskevassa EU:n strategiassa korostaan, uhrien on edelleen vaikea saada korvauksia rikoksentekijältä ja valtiolta useissa jäsenvaltioissa. Ongelma koskee sekä kansallisia että rajatylittäviä tapauksia. Direktiivin 16 artiklan mukaan kaikilla uhreilla on oikeus saada rikosoikeudellisen menettelyn kuluessa **päätös, jolla rikoksentekijä velvoitetaan korvauksen maksamiseen**, paitsi jos tällainen päätös tehdään oikeuden mukaan jossakin toisessa oikeudellisessa menettelyssä. Kuten Milquet-raportissa osoitettiin ja

⁴³ Hyviä käytäntöjä on olemassa. Esimerkiksi Irlannissa [V-Sacin](#) koulutetut vapaaehtoiset tarjoavat tukea yli tuhannelle uhrille joka vuosi.

⁴⁴ Vähintään kahdeksassa jäsenvaltiossa: CY, EE, EL, FR, IE, MT, NL ja RO.

⁴⁵ Yhteensä 13 jäsenvaltiossa uhreilla ei ole riittäviä oikeussuojakeinoja, jotta he voisivat riitauttaa heitä suoraan koskevat päätökset (BE, DE, FR, HU, IE, LT, LU, LV, MT, NL, RO, SE ja SK). Tämä liittyy pääasiassa siihen, ettei uhreilla ole oikeudellista asemaa menettelyn osapuolena.

arvioinnissa vahvistettiin, tämä oikeus on usein tehoton⁴⁶, koska tietyissä jäsenvaltioissa päätöstä korvauksen maksamisesta ei yleensä tehdä rikosoikeudellisissa menettelyissä⁴⁷. Lisäksi myös silloin kun rikosoikeudellinen menettely johtaa tuomioon, jossa rikoksenteijä velvoitetaan maksamaan korvaus, uhri ei usein saa korvausta, koska sen saaminen rikoksenteijältä on vaikeaa. Koska tosiasiallista mahdollisuutta saada korvausta rikoksenteijältä rikosoikeudellisissa menettelyissä ei ole, uhrien on ryhdyttävä työläisiin ja pitkiin siviiliprosesseihin. Heidän on myös ehkä haettava valtion korvausta asiaa koskevien kansallisten sääntöjen mukaisesti.⁴⁸ Ongelma koskee sekä kansallisia että rajatylittäviä tapauksia.

Jotta uhrien olisi helpompi saada korvaus rikoksenteijältä, tässä tarkistuksessa ehdotetaan, että uhreille annetaan **oikeus saada päätös, jolla rikoksenteijä velvoitetaan korvauksen maksamiseen, ainoastaan rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä**. Tämä tarkoittaa, että direktiivin 16 artiklan mukainen nykyinen poikkeus, joka koskee tällaisen päätöksen tekemistä toisessa oikeudellisissa menettelyissä, olisi poistettava. Lisäksi komissio ehdottaa, että **jäsenvaltiot velvoitetaan maksamaan korvaus, joka rikoksenteijän on maksettava, uhrille suoraan** välittömästi tuomion jälkeen ja perimään sen jälkeen korvaus takaisin rikoksenteijältä (**uusi 16 artiklan 2 kohta**).

Näiden ehdotusten odotetaan parantavan huomattavasti sitä, miten uhrit saavat korvauksen rikoksenteijältä kansallisissa ja rajatylittävissä tapauksissa. Helpottamalla korvauksen saamista ehdotuksilla vähennetään huomattavasti tilanteita, joissa uhrit hakevat valtion korvausta. Tämä johtuu siitä, että valtion korvaus myönnetään useimmissa tapauksissa vain, jos uhrit eivät ole saaneet korvausta rikoksenteijältä.

- e) Säännökset, joilla parannetaan suojelutoimenpiteiden mukauttamista uhrien tarpeisiin, jotta varmistetaan haavoittuvassa asemassa olevien uhrien turvallisuus (22 ja 23 artikla)

Direktiivin 22 artiklassa säädetään uhrin oikeudesta hänen suojelutarpeidensa oikea-aikaiseen ja henkilökohtaiseen arviointiin. Sen tarkoituksena on selvittää, onko uhri millään tavalla erityisen alttiina toissijaiselle uhriksi joutumiselle (rikosoikeudellisesta menettelystä aiheutuvalle vahingolle) ja toistuvalla uhriksi joutumiselle, pelottelulle ja/tai kostotoimille (rikoksenteijän aiheuttamalle vahingolle), jotta voidaan soveltaa asianmukaisia suojelutoimenpiteitä. Näistä suojelutoimenpiteistä säädetään direktiivin 23 artiklassa. **Henkilökohtaisten arviointien edellytykset määritetään kansallisessa lainsäädännössä**. Arvioinnin mukaan oikeus henkilökohtaiseen arviointiin on yksi direktiivin merkittävimmistä saavutuksista. Käytännössä sen laatua haittaavat usein seuraavat kolme puutetta:

- arviointi tehdään liian myöhäisessä vaiheessa menettelyä

⁴⁶ Useimmat kuulemiseen osallistuneet sidosryhmät ovat sitä mieltä, että uhrien oikeus saada korvaus rikoksenteijältä on tehoton ja että sitä olisi vahvistettava.

⁴⁷ Ks. erityisesti tuomareiden käytäntö Tšekissä, Slovakiassa ja Itävallassa.

⁴⁸ Rikoksen uhreille maksettavista korvauksista 29 päivänä huhtikuuta 2004 annetussa neuvoston direktiivissä 2004/80/EY velvoitetaan jäsenvaltiot huolehtimaan siitä, että tahallisten väkivaltarikosten uhreilla on mahdollisuus saada korvaus, myös rajatylittävissä tapauksissa. Tällaista korvauksen saantia koskevat ehdot määritetään kansallisissa menettelyissä.

- arviointiin **ei oteta mukaan psykologeja ja uhrien tukipalveluja**, joilla on asiantuntemusta arvioida kunkin uhrin psykologista tilannetta
- arvioinnissa **ei oteta huomioon riskejä, jotka johtuvat rikoksenteijästä**, jolla saattaa olla aseita ja joka saattaa käyttää huumeita tai alkoholia.

Uhrien tarpeiden henkilökohtaiset arvoinnit on tehtävä asianmukaisesti, jotta varmistetaan uhrien riittävä suojelu. Ilman näitä arviointeja uhrit eivät saa käyttöönsä direktiivin 23 artiklassa säädettyjä erityisiä suojelutoimenpiteitä. Näitä ovat muun muassa erityiset kuulustelutekniikat, katsekontaktin välttäminen rikoksenteijän kanssa ja se, ettei uhrin tarvitse olla läsnä oikeudessa. Niihin ei kuitenkaan sisälly fyysisiä toimenpiteitä uhrin suojelemiseksi rikoksenteijältä (kuten suojelumääräyksiä), vaikka direktiivin mukaisiin suojelua koskeviin uhrien oikeuksiin kuuluu suojelu toissijaiselta ja toistuvalla uhriksi joutumiselta. Arviointi ja kuulemiset osoittavat, että tätä direktiivissä olevaa puutetta ei ole korjattu kansallisella lainsäädännöllä ja käytännön toimilla. Monet arvioinnin yhteydessä kuullut sidosryhmät totesivat, että **uhrien oikeus suojeluun ei toteudu laajasti ja että sitä olisi vahvistettava**.

Tässä tarkistuksessa esitetään kohdennettuja muutoksia uhrien henkilökohtaiseen tarpeiden arviointiin (nykyiseen 22 artiklaan tehtävillä täsmällisillä muutoksilla) lisäämällä seuraavat tekijät:

- arvioinnin toteuttaminen, kun toimivaltaisiin viranomaisiin otetaan yhteyttä ensimmäisen kerran
- tukipalvelujen, lainvalvontaviranomaisten ja oikeuslaitoksen mukaan ottaminen – uuden 26 a artiklan mukaisesti määritettävissä toimintakäytänteissä vahvistetaan käytännön toimenpiteet, jotka koskevat sitä, miten tämä yhteistyö olisi järjestettävä jäsenvaltioissa
- rikoksenteijän aiheuttamien riskien arviointi (esimerkiksi alkoholin väärinkäyttö tai aseiden hallussapito)
- yksilöllisten tukitarpeiden arviointi.

Lisäksi tällä tarkistuksella **tehostetaan uhrien fyysiseen suojeluun tarkoitettujen suojelutoimenpiteiden**, kuten suojelumääräysten, **käyttöä** lisäämällä fyysiset suojelutoimenpiteet direktiivin 23 artiklassa tällä hetkellä vahvistettujen erityistoimenpiteiden luetteloon. Ehdotuksella edistetään tietoisuutta saatavilla olevista kansallisista suojelutoimenpiteistä, kuten suojelumääräyksistä. Sen tavoitteena on myös yksinkertaistaa niiden nykyistä soveltamista.

Yleisesti ottaen tässä tarkistuksessa ehdotetuista kohdennetumpia henkilökohtaisia arviointeja koskevista toimenpiteistä on hyötyä kaikille uhreille, koska niillä varmistetaan, että suojelutoimenpiteiden tarve arvioidaan hyvin. Näin pyritään myös helpottamaan eurooppalaisten suojelumääräysten vastavuoroista tunnustamista parantamalla niiden kansallista soveltamista.

f) Sähköisen viestinnän käyttö (26 b artikla)

Direktiivin hyväksymisen jälkeen on tapahtunut monia teknologisia muutoksia (**digitalisaatio**). Uhrit eivät EU:ssa voi vieläkaan hyödyntää uuden teknologian tarjoamia

mahdollisuuksia, koska saatavilla ei ole soveltuvia, uhrien oikeussuojan toteutumista parantavia digitaalisia välineitä. Tällaisia olisivat esimerkiksi mahdollisuus tehdä rikosilmoitus verkossa tai saada pääsy uhreja koskeviin asiakirjoihin verkossa.⁴⁹

Havaittujen puutteiden korjaamiseksi komissio ehdottaa sähköisen viestinnän käyttöä koskevia toimenpiteitä (**uusi 26 b artikla**). Jäsenvaltiot veloitetaan erityisesti tarjoamaan uhreille mahdollisuus käyttää tiedonsaantioikeutta ja oikeussuojan saatavuutta koskevaa oikeutta sähköisen viestinnän välityksellä. Ehdotetut toimenpiteet ovat komission digitalisaatiopolitiikan mukaisia, komission ehdotus oikeudenkäytön digitalisoinnista mukaan luettuna.

g) Vammaisten uhrien oikeudet (26 c artikla)

Arvioinnissa kävi ilmi, että vammaiset henkilöt eivät voi vieläkaan käyttää kattavasti heille rikoksen uhreina kuuluvia oikeuksia. Direktiivin hyväksymisen jälkeen kuluneiden kymmenen vuoden aikana on tapahtunut merkittävää kehitystä siinä, että tuotteista ja palveluista tehdään esteettömiä vammaisille henkilöille. Komissio muun muassa hyväksyi vuonna 2019 direktiivin (EU) 2019/882⁵⁰ tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista. Komissio ottaa direktiivin tarkistuksella huomioon tämän kehityksen ja ehdottaa vammaisten uhrien oikeussuojan saatavuuden helpottamista. Komissio ehdottaa vammaisten uhrien oikeuksia koskevan erityisen monialaisen säännöksen lisäämistä sen varmistamiseksi, että palvelut ja suojelutoimenpiteet ovat heidän saatavillaan ja että digitaalisen viestinnän välineet ovat tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista annetun direktiivin liitteessä I vahvistettujen vaatimusten mukaisia (uusi 26 c artikla).

h) Uhrien oikeus oikeussuojakeinoihin (26 d artikla)

Direktiivissä ei tällä hetkellä säädetä oikeussuojakeinoista rikoksen uhreille, joiden tämän direktiivin mukaisia oikeuksia on loukattu. Tällainen oikeus perustuu EU:n lainsäädännön tehokkuusperiaatteeseen, jonka mukaan jäsenvaltioiden on otettava käyttöön asianmukaiset ja tehokkaat oikeussuojakeinot, jos yksilöille unionin oikeuden nojalla annettua oikeutta loukataan. Euroopan unionin perusoikeusviraston raporteissa on tuotu esiin tällaisen säännön puute ja tarve ottaa se käyttöön. Lisäksi Euroopan neuvosto hyväksyi maaliskuussa 2023 rikoksen uhrien oikeuksia, palveluja ja tukea koskevan suosituksen⁵¹, jossa vahvistetaan uhrien oikeus oikeussuojakeinoihin.

Engelman ratkaisemiseksi komissio ehdottaa, että direktiiviin lisätään uudella 26 d artiklalla säännös uhrien oikeussuojakeinoista siltä varalta, että heidän tämän direktiivin mukaisia oikeuksiaan loukataan. Tämä säännös on epäiltyjen ja syytettyjen oikeuksia koskevien EU:n sääntöjen vastaavien säännösten mukainen. Näin korjataan nykyinen puute ja saadaan aikaan tarvittava tasapaino epäiltyjen ja syytettyjen oikeuksien sekä uhrien oikeuksien välillä.

i) Naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan uhreja koskevat erityiset velvoitteet (27 a artikla)

⁴⁹ Ks. oikeudenkäytön digitalisoinnista annettuun komission ehdotukseen liitetty vaikutustenarviointi (SWD(2021) 392 final).

⁵⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/882, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista.

⁵¹ Recommendation of the Committee of Ministers to Member States of the Council of Europe on rights, services and support for victims of crime, CM/Rec(2023)2, hyväksytty 15. maaliskuuta 2023.

Komissio ehdottaa sellaisen säännöksen lisäämistä, jolla selvennetään uhrien oikeuksia koskevan direktiivin tarkistamista koskevan ehdotuksen ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja lähisuhdeväkivaltaa koskevan lainsäädäntöehdotuksen välistä yhteyttä. Tämän säännöksen mukaisesti jäsenvaltioiden on pantava uhrien oikeuksia koskevan direktiivin säännökset täytäntöön toisen ehdotuksen mukaisista velvoitteista riippumatta. Kyseisen säännöksen tavoitteena on varmistaa, että jäsenvaltiot huolehtivat siitä, että ne saattavat molemmat direktiivit kaikilta osin osaksi kansallista lainsäädäntöään, ja kiinnittävät erityistä huomiota naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan uhreja koskevien tarkempien sääntöjen saattamiseen osaksi kansallista lainsäädäntöä. Kummankin ehdotuksen mukaisia toimenpiteitä sovelletaan naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan uhreihin.

- j) Vaatimus uhrien oikeuksia koskevien tietojen keräämisestä kolmen vuoden välein (28 artikla)

Direktiivin 28 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle joka kolmas vuosi tiedot, joista ilmenee, miten uhrit ovat käyttäneet direktiivissä vahvistettuja oikeuksia.

Direktiivin arvioinnissa kävi kuitenkin ilmi, että tiedonkeruussa on edelleen suuria puutteita. Jäsenvaltioiden keräämät tiedot eivät erityisesti ole kattavia eivätkä usein vertailukelpoisia. Siksi komissio ehdottaa, että jäsenvaltioita vaaditaan 28 artiklaan tehtävällä muutoksella luomaan järjestelmä rikoksen uhreja koskevien tilastojen keräämistä, tuottamista ja levittämistä varten. Tilastojen olisi sisällettävä rikoksen uhreja koskevien kansallisten menettelyjen soveltamisen kannalta merkitykselliset tiedot, mukaan lukien seuraavat vähimmäisindikaattorit: ilmoitettujen rikosten lukumäärä ja tyyppi sekä uhrien ikä ja sukupuoli. Samoin kuin nyt, tiedoista olisi myös käytävä ilmi, miten uhrit ovat käyttäneet tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia.

Komissio tukee jäsenvaltioita tietojen keräämisessä muun muassa laatimalla yhteisiä normeja, jaotteluita ja raportointimuotoja. Jäsenvaltioiden on toimitettava tiedot komissiolle (Eurostatille) kolmen vuoden välein. Direktiivin tarkistamista koskevassa ehdotuksessa otetaan myös huomioon Euroopan unionin perusoikeusviraston tähänastinen rooli komission ja jäsenvaltioiden avustamisessa sitä koskevien tietojen keräämisessä ja analysoinnissa, miten uhrit ovat käyttäneet direktiivissä vahvistettuja oikeuksia direktiivin hyväksymisen jälkeisten kymmenen vuoden aikana. Mainitsemalla Euroopan unionin perusoikeusviraston rooli tiedonkeruuta koskevassa säännöksessä pyritään varmistamaan, että virasto kykenee jatkamaan hyvää työtään komission ja jäsenvaltioiden avustamisessa tässä tehtävässä.

Tämän toimenpiteen odotetaan parantavan rikoksen uhreja koskevien tietojen kattavuutta, johdonmukaisuutta ja vertailtavuutta eri tarkastelujaksojen ja jäsenvaltioiden välillä. Se parantaa myös tiedonkeruuta EU:n tasolla. Jotta tiedonkeruu ei aiheuttaisi jäsenvaltioille raskautta, tiedot toimitetaan komissiolle (Eurostatille) joka kolmas vuosi.

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäättöksen 2001/220/YOS korvaamisesta annetun direktiivin 2012/29/EU muuttamisesta

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 82 artiklan 2 kohdan c alakohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen, kun esitys lainsäätämisyhteistyössä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon⁵²,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon⁵³,

noudattavat tavallista lainsäätämisyhteistystä,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Unioni on antanut Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/29/EU⁵⁴ varmistaakseen, että rikoksen uhrit saavat asianmukaista tietoa, tukea ja suojelua ja että he voivat osallistua rikosoikeudelliseen menettelyyn.
- (2) Komissio on arvioinut, miten uhrit ovat käyttäneet direktiivin 2012/29/EU mukaisia oikeuksiaan, ja julkaissut tulokset arviointikertomuksessa⁵⁵. Arviointi osoittaa, että vaikka direktiivi 2012/29/EU on yleisesti ottaen tuottanut odotettuja hyötyjä ja vaikuttanut uhrien oikeuksiin myönteisesti, direktiivin mukaisiin uhrien oikeuksiin liittyy edelleen tiettyjä ongelmia. Havaittuja puutteita ovat muun muassa riittämättömät mahdollisuudet käyttää uhrien oikeuksia, jotka liittyvät tiedonsaantiin, tukeen ja suojeluun, kunkin uhrin yksilöllisten tarpeiden mukaisesti, osallistua rikosoikeudelliseen menettelyyn ja saada päätös, jolla rikosentekijä velvoitetaan

⁵² EUVL C , , s. .

⁵³ EUVL C , , s. .

⁵⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/29/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäättöksen 2001/220/YOS korvaamisesta (EUVL L 315, 14.11.2012, s. 57).

⁵⁵ Komission yksiköiden valmisteluasiakirja, Evaluation of Directive 2012/29/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 (SWD(2022) 179 final).

korvauksen maksamiseen, rikosoikeudellisen menettelyn aikana. Tällä direktiivin 2012/29/EU tarkistuksella vastataan kyseisen direktiivin arvioinnissa ja useissa kuulemisissa havaittuihin puutteisiin.

- (3) Jotta uhreille voidaan tarjota sujuvat ja nykyaikaiset keinot käyttää oikeuksiaan, jäsenvaltioiden olisi mahdollistettava uhrien sähköinen viestintä kansallisten toimivaltaisten viranomaisten kanssa. Uhrien olisi voitava saada tietoa oikeuksistaan ja tapauksestaan ja tehdä rikosilmoitus käyttämällä sähköisiä välineitä ja myös muutoin viestiä toimivaltaisten viranomaisten ja tukipalvelujen kanssa tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Uhrien olisi voitava valita viestintätapa, ja jäsenvaltioiden olisi tarjottava mahdollisuus käyttää tällaista tieto- ja viestintäteknologiaa vaihtoehtona tavanomaisille viestintätavoille korvaamatta niitä kuitenkaan kokonaan.
- (4) Sellaisten kattavien viestintäkanavien varmistamiseksi, joissa otetaan huomioon uhrien erilaiset tiedonsaantioikeuteen liittyvät tarpeet, kaikkien uhrien olisi voitava käyttää uhreille tarkoitettuja tukipuhelimia riippumatta siitä, missäpäin EU:ta ja missä olosuhteissa rikos tapahtui, käyttämällä EU:n laajuista 116 006 -puhelinnumeroa tai käymällä tarkoitusta varten perustetuilla verkkosivustoilla. Uhrien olisi voitava saada tällaisista tukipuhelimista tietoa oikeuksistaan ja emotionaalista tukea, ja tarvittaessa tukipuhelinten olisi ohjattava heidät poliisin tai muiden palvelujen, myös muiden erikoistuneiden puhelinpalvelujen, piiriin. Tällaisten tukipuhelinten olisi myös ohjattava uhrit muihin komission päätöksessä 2007/116/EY⁵⁶ tarkoitettuihin erikoistuneisiin tukipuhelimiin, kuten lasten tukipuhelimeen ”116 111”, kadonneita lapsia koskevaan vihjepuhelimeen ”116 000” ja sukupuoleen perustuvan väkivallan uhrien tukipuhelimeen ”116 116”.
- (5) Yleisen uhrien tukipuhelimen ei pitäisi vaikuttaa erillisten ja erikoistuneiden tukipuhelinten, kuten lasten tukipuhelinten ja [*naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta*] annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) .../...⁵⁷ nojalla edellytettyjen naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan uhreille tarkoitettujen puhelinpalvelujen toimintaan. Yleisten uhrien tukipuhelinten olisi toimittava erikoistuneiden tukipuhelinten lisänä.
- (6) Rikosilmoitusten tekemistä unionissa olisi kehitettävä, jotta voidaan torjua rankaisemattomuutta, välttää toistuva uhriksi joutuminen ja parantaa yhteiskuntien turvallisuutta. On tarpeen torjua ihmisten piittaamattomuutta rikollisuutta kohtaan kannustamalla rikoksen silminnäkijöitä tekemään rikosilmoitus ja auttamaan uhreja sekä luomalla uhreille turvallisempia ympäristöjä rikosilmoituksen tekemiseen. Uhreille, jotka ovat saapuneet unioniin laittomina muuttajina, turvallisempi ympäristö rikosilmoituksen tekemistä varten tarkoittaa pelon vähentämistä siitä, että yhteydenotto lainvalvontaviranomaisiin johtaa palauttamismenettelyjen käynnistämiseen. Unionissa laittomina muuttajina olevien uhrien henkilötietoja ei saisi siirtää toimivaltaisille maahanmuuttoviranomaisille ainakaan ennen kuin direktiivin

⁵⁶ Komission päätös 2007/116/EY, tehty 15 päivänä helmikuuta 2007, ”116”-alkuisen kansallisen numerointialueen varaamisesta yhdenmukaisten yhteiskunnallisten palvelujen yhdenmukaisille puhelinnumeroille (EUVL L 49, 17.2.2007, s. 30).

⁵⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) .../... naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta (EUVL ...).

2012/29/EU 22 artiklassa tarkoitettu ensimmäinen henkilökohtainen arviointi on tehty. Direktiivin 2012/29/EU mukainen rikosilmoituksen tekeminen ja rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistuminen eivät luo uhrille oleskeluun liittyviä oikeuksia, eikä niillä ole lykkäävää vaikutusta heidän oleskeluoikeutensa määrittämiseen. Kaikkien haavoittuvassa asemassa olevien uhrien, kuten lapsiuhrien tai vangittuna olevien tai säilöön otettujen uhrien, joihin kohdistuu pelottelua tai jotka ovat muuten riippuvaisia rikoksenteijästä tai joilla on liikkumisrajoitteita, olisi voitava tehdä rikosilmoitus olosuhteissa, joissa otetaan huomioon heidän erityistilanteensa, ja erityisesti tätä tarkoitusta varten laadittujen toimintakäytänteiden mukaisesti.

- (7) Kohdennettuja ja yhdennettyjä tukipalveluja olisi oltava saatavilla monenlaisille uhreille, joilla on erityistarpeita. Tällaisia uhreja voivat olla paitsi seksuaalisen väkivallan, sukupuoleen perustuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan uhrin, myös ihmiskaupan, järjestäytyneen rikollisuuden, hyväksikäytön, viharikosten, terrorismin tai keskeisten kansainvälisten rikosten uhrin taikka vammaiset uhrin. Arvioinnissa havaittujen puutteiden korjaamiseksi jäsenvaltioiden olisi laadittava erityisiä toimintakäytänteitä, joiden mukaisesti erityistukipalvelujen toimet organisoidaan siten, että voidaan vastata kattavasti sellaisten uhrien, joilla on erityistarpeita, moninaisiin tarpeisiin. Toimintakäytännöt olisi laadittava koordinoitusti ja yhteistyössä lainvalvontaviranomaisten, syyttävaviranomaisten, tuomareiden, vankila- tai säilöönottoviranomaisten, korjaavan oikeuden palvelujen ja uhrien tukipalvelujen kanssa.
- (8) Jotta voidaan välttää nuorena uhriksi joutumisen vakavat seuraukset, jotka voivat vaikuttaa kielteisesti uhrien koko elämään, on ratkaisevan tärkeää varmistaa, että kaikki lapsiuhrit saavat mahdollisimman korkeatasoista tukea ja suojelua. Kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien lapsiuhrien, kuten seksuaalisen hyväksikäytön tai ihmiskaupan lapsiuhrien ja sellaisten lapsiuhrien, joihin rikos on vaikuttanut erityisen voimakkaasti rikoksen vakavuuden tai heidän erityisen tilanteensa vuoksi, olisi saatava kohdennettuja ja yhdennettyjä tuki- ja suojelupalveluja, joihin sisältyy samoissa tiloissa toimivien oikeus- ja sosiaalipalvelujen yhteen sovitettu ja yhteistyöhön perustuva lähestymistapa. Tällaiset palvelut olisi tarjottava siihen tarkoitettuun tilaan. Lapsiuhrin tehokkaan suojelun varmistamiseksi tapauksissa, joissa vanhempainvastuunkantaja on osallisena rikoksessa tai joissa lapsen ja vanhempainvastuunkantajan välillä on eturistiriita, direktiiviin on lisätty säännös, jolla varmistetaan, että muun muassa rikosilmoituksen tekeminen, lääketieteelliset tai oikeuslääketieteelliset kuulustelut, tukipalveluihin ohjaaminen tai psykologinen tuki eivät edellytä vanhempainvastuunkantajan suostumusta. Näissä tapauksissa otetaan aina huomioon lapsen etu.
- (9) Jotta uhrin koetaan, että oikeus tapahtuu ja että he voivat puolustaa etujaan, on tärkeää, että he ovat läsnä rikosoikeudellisissa menettelyissä ja voivat osallistua niihin aktiivisesti. Siksi kaikilla unionissa oleskelevilla uhreilla olisi oltava oikeus tehokkaasiin oikeussuojakeinoihin kansallisen lainsäädännön nojalla siltä varalta, että heidän tämän direktiivin mukaisia oikeuksiaan loukataan, riippumatta siitä, mikä heidän asemansa rikosoikeudellisissa menettelyissä on kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Lisäksi kaikilla unionissa oleskelevilla uhreilla olisi oltava oikeus pyytää oikeudenkäyntimenettelyn aikana tehtyjen ja heihin suoraan vaikuttavien päätösten uudelleenkäsitteilyä riippumatta siitä, mikä heidän asemansa rikosoikeudellisissa menettelyissä on. Tällaisten päätösten tulisi käsitellä ainakin päätökset tulkkauksesta oikeudenistunnoissa sekä päätökset uhreille, joilla on erityisiä suojelutarpeita,

saatavilla olevista erityisistä suojelutoimenpiteistä. Menettelysäännöt, joiden nojalla uhrit voivat pyytää oikeudenkäyntimenettelyn aikana tehtyjen päätösten uudelleentarkastelua, olisi määriteltävä kansallisessa lainsäädännössä, jossa olisi säädettävä tarvittavista takeista sen varmistamiseksi, ettei uudelleentarkastelumahdollisuus kohtuuttomasti pitkitä rikosoikeudellista menettelyä.

- (10) Kaikki uhrit olisi arvioitava oikea-aikaisesti, asianmukaisesti, tehokkaasti ja oikeasuhteisesti. On tärkeää varmistaa, että uhrit saavat heidän yksilöllisiä tarpeitaan vastaavaa tukea ja suojelua. Uhrien tuki- ja suojelutarpeiden henkilökohtainen arviointi olisi tehtävä vaiheittain. Ensimmäisessä vaiheessa kaikkia uhreja olisi arvioitava alkaen ensimmäisestä yhteydenotosta toimivaltaisiin viranomaisiin sen varmistamiseksi, että kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat uhrit tunnistetaan menettelyn varhaisissa vaiheissa. Seuraavissa vaiheissa uhrien tukipalvelujen, psykologit mukaan luettuna, olisi arvioitava uhreja, jotka tarvitsevat tällaista tehostettua arviointia. Tukipalveluilla on parhaat edellytykset arvioida uhrien hyvinvoinnin tilaa. Henkilökohtaisessa arvioinnissa olisi otettava huomioon myös rikosentekijän tilanne: rikosentekijällä voi olla väkivaltataustaa, hänellä voi olla hallussaan aseita tai hän voi käyttää huumeita ja aiheuttaa siten suurempia riskejä uhreille. Uhrien tarpeiden henkilökohtaisen arvioinnin tulisi kattaa paitsi uhrien suojelutarpeet myös heidän tuen tarpeensa. Erityistä tukea tarvitsevat uhrit on tärkeää tunnistaa, jotta kohdennettua tukea, kuten pitkäkestoista maksutonta psykologista tukea, annetaan sitä tarvitseville.
- (11) Uhrien suojelutarpeiden tehostetun arvioinnin ansiosta fyysistä suojelua tarvitsevien uhrien pitäisi voida saada sitä heidän erityistilanteeseensa sovitussa muodossa. Näihin toimenpiteisiin olisi sisällyttävä lainvalvontaviranomaisten läsnäolo tai uhrin pitäminen erillään rikosentekijästä kansallisten suojelumääräysten perusteella. Tällaiset toimenpiteet voivat olla luonteeltaan rikos-, hallinto- tai siviilioikeudellisia.
- (12) Kaikkien uhrien olisi voitava saada rikosoikeudellisessa menettelyssä päätös, jolla rikosentekijä velvoitetaan korvauksen maksamiseen, jotta heidän ei tarvitse osallistua useisiin raskaisiin ja pitkiin menettelyihin erillisissä siviilioikeudellisissa menettelyissä. Kaikkien uhrien olisi voitava käyttää korvausjärjestelmiä, joissa he saavat viipymättä korvauksen valtiolta sen jälkeen kun rikosoikeudellisen menettelyn päätteeksi on annettu päätös, jolla rikosentekijä velvoitetaan korvauksen maksamiseen. Valtion olisi voitava periä korvaus takaisin rikosentekijältä jälkikäteen. Tällainen lähestymistapa korvauksiin auttaa uhreja välttämään toissijaisen uhriksi joutumisen riskit, koska heidän ei tarvitse olla yhteydessä rikosentekijöihin korvauksen saamista varten. Tällainen helpotettu mahdollisuus korvauksen saamiseen rikosentekijältä rikosoikeudellisen menettelyn aikana ei vaikuta neuvoston direktiivin 2004/80/EY⁵⁸ mukaisiin jäsenvaltioiden velvoitteisiin huolehtia siitä, että jäsenvaltioilla on niiden alueella tehtyjen tahallisten väkivaltarikosten uhreja koskeva korvausjärjestelmä, jolla varmistetaan uhreille oikeudenmukaiset ja riittävät korvaukset.
- (13) Uhrit eivät voi tehokkaasti käyttää oikeuttaan saada tietoa, tukea ja suojelua yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti, jos kansallisissa oikeusjärjestelmissä ei säädetä

⁵⁸ Neuvoston direktiivi 2004/80/EY, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, rikoksen uhreille maksettavista korvauksista (EUVL L 261, 6.8.2004, s. 15).

uhreja kohtaavien toimijoiden välisestä yhteistyöstä ja koordinoinnista. Uhrien on vaikea käyttää tosiasiallisesti direktiivin 2012/29/EU mukaisia oikeuksiaan ilman kansallisten lainvalvontaviranomaisten, syyttäjien, oikeuslaitoksen, korjaavan oikeuden palvelujen, korvauspalvelujen ja uhrien tukipalvelujen tiivistä yhteistyötä ja koordinointia. Muita viranomaisia, kuten terveydenhuolto-, koulutus- ja sosiaalipalveluja, kannustetaan osallistumaan tähän yhteistyöhön ja koordinointiin. Tämä koskee erityisesti lapsiuhreja.

- (14) Kansalliset toimintakäytänteet ovat olennaisen tärkeitä sen varmistamiseksi, että uhrin saavat tietoa oikeuksistaan ja tapauksestaan ja että uhrin arvioidaan asianmukaisesti, jotta he voivat saada omia yksilöllisiä ja ajan mittaan muuttuvia tarpeitaan vastaavaa tukea ja suojelua. Toimintakäytänteet olisi laadittava lainsäädännöllisillä toimenpiteillä tavalla, joka vastaa parhaiten jäsenvaltioiden kansallisia oikeusjärjestyksiä ja oikeuslaitoksen järjestämistä. Niillä olisi säänneltävä toimia, jotka koskevat tietojen antamista uhreille, rikosilmoituksen tekemisen helpottamista kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien uhrien, myös vangittuna olevien tai säilöön otettujen uhrien, kannalta sekä uhrien tarpeiden henkilökohtaista arviointia. Lainsäädännöllisillä toimenpiteillä, joilla toimintakäytänteet määritetään, olisi täsmennettävä tietojen käsittelyn kannalta olennaiset osatekijät, mukaan lukien henkilötietojen vastaanottajat ja ne tietoryhmät, joita toimintakäytänteiden käytön yhteydessä käsitellään. Toimintakäytänteissä olisi annettava kattavasti yleisiä ohjeita siitä, miten direktiivin 2012/29/EU mukaiset palvelut ja toimet järjestetään, ilman, että puututaan yksittäisiin tapauksiin.
- (15) Jäsenvaltioiden olisi osoitettava riittävät taloudelliset ja henkilöresurssit direktiivissä 2012/29/EU säädettyjen toimenpiteiden tehokkaan noudattamisen varmistamiseksi. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä uhrien tukipuhelinten perustamiseen, erityistukipalvelujen sujuvan toiminnan varmistamiseen sekä uhrien suojelu- ja tukitarpeiden henkilökohtaiseen arviointiin myös silloin, kun tällaisia palveluja tarjoavat valtiosta riippumattomat järjestöt.
- (16) Unioni ja jäsenvaltiot ovat vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen⁵⁹ sopimuspuolia, ja yleissopimukseen perustuvat velvollisuudet sitovat niitä niiden oman toimivallan puitteissa. Yleissopimuksen 13 artiklan nojalla sopimuspuolten on varmistettava vammaisille henkilöille oikeussuojan tehokas saavutettavuus yhdenvertaisesti muiden kanssa. Tämän vuoksi on tarpeen varmistaa esteettömyys ja tarjota vammaisille henkilöille kohtuulliset mukautukset, jotta vammaiset uhrin voivat käyttää oikeuksiaan uhreina yhdenvertaisesti muiden kanssa. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/882⁶⁰ liitteessä I vahvistetut esteettömyysvaatimukset voivat helpottaa kyseisen yleissopimuksen täytäntöönpanoa ja varmistaa, että direktiivissä 2012/29/EU säädetyt uhrien oikeudet ovat vammaisten henkilöiden saatavilla.

⁵⁹ EUVL L 23, 27.1.2010, s. 37.

⁶⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/882, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista (EUVL L 151, 7.6.2019, s. 70).

- (17) Eurojustin olisi varmistettava, että uhrien oikeuksia koskevat pyynnöt käsitellään asianmukaisesti sen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1727⁶¹ mukaisten toimivaltuuksien puitteissa.
- (18) Tarkkojen ja johdonmukaisten tietojen kerääminen sekä kerättyjen tietojen ja tilastojen oikea-aikainen julkaiseminen on olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa kattava käsitys rikoksen uhrien oikeuksista unionissa. Jäsenvaltioille asetettavan velvoitteen kerätä tietoja rikoksen uhreja koskevien kansallisten menettelyjen soveltamisesta ja raportoida niistä komissiolle joka kolmas vuosi yhdenmukaisella tavalla odotetaan olevan merkittävä askel tietoihin perustuvien toimintapolitiikkojen ja strategioiden hyväksymisen varmistamisessa. Euroopan unionin perusoikeusviraston olisi edelleen avustettava Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita rikoksen uhreja koskevien tilastojen keräämisessä, tuottamisessa ja levittämisessä sekä raportoinnissa, joka koskee sitä, miten uhrit ovat käyttäneet tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia.
- (19) Unionin oikeuden vaikuttavuuden periaate edellyttää, että jäsenvaltiot ottavat käyttöön asianmukaiset ja tehokkaat oikeussuojakeinot siltä varalta, että yksilöille unionin oikeuden nojalla annettua oikeutta loukataan. Käytettävissä olisi oltava tehokkaita oikeussuojakeinoja, kun direktiivin 2012/29/EU mukaisia oikeuksia heikennetään tai niiden käyttö estetään kokonaan tai osittain.
- (20) Jäsenvaltiot eivät voi yksin riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitteita, koska on tarpeen helpottaa rikosasioissa tehtävää oikeudellista yhteistyötä varmistamalla luottamus tasavertaiseen mahdollisuuteen käyttää uhrien oikeuksia riippumatta siitä, missäpäin EU:ta rikos on tapahtunut. Suunniteltujen toimenpiteiden laajuuden ja vaikutusten vuoksi nämä tavoitteet voidaan saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen.
- (21) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä, Tanskan asemasta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 22 olevien 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän direktiivin hyväksymiseen, direktiivi ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan.
- (22) [Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevan 3 artiklan ja 4 a artiklan 1 kohdan mukaisesti Irlanti on ilmoittanut [... päivättyllä kirjeellä] haluavansa osallistua tämän direktiivin hyväksymiseen ja soveltamiseen.]

TAI

[Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevien 1 ja

⁶¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2018/1727, annettu 14 päivänä marraskuuta 2018, Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastosta (Eurojust) ja neuvoston päätöksen 2002/187/YOS korvaamisesta ja kumoamisesta (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 138).

2 artiklan sekä 4 a artiklan 1 kohdan mukaisesti Irlanti ei osallistu tämän direktiivin hyväksymiseen, direktiivi ei sido Irlantia eikä sitä sovelleta Irlantiin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta mainitun pöytäkirjan 4 artiklan soveltamista.]

(23) Euroopan tietosuojavaltuutettua on kuultu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1725⁶² 42 artiklan 1 kohdan mukaisesti, ja hän on antanut lausuntonsa [... päivänä ...kuuta 2023]⁶³.

(24) Direktiiviä 2012/29/EU olisi sen vuoksi muutettava,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Muutetaan direktiivi 2012/29/EU seuraavasti:

1) Lisätään artikla seuraavasti:

”3 a artikla

Uhrien tukipuhelin

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sellaisten helposti saatavilla olevien, helppokäyttöisten, maksuttomien ja luottamuksellisten uhrien tukipuhelinten perustamiseksi, jotka
 - a) antavat uhreille 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettut tiedot;
 - b) tarjoavat emotionaalista tukea;
 - c) ohjaavat uhrit tarvittaessa erityistukipalvelujen ja/tai erikoistuneiden tukipuhelinten piiriin.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava 1 kohdassa tarkoitettujen tukipuhelinten tarjoaminen puhelinpalvelulla, joka on yhdistetty koko EU:ssa samaan numeroon ”116 006”, ja muiden tieto- ja viestintäteknologioiden, myös verkkosivustojen, välityksellä.
3. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut palvelut ovat saatavilla muilla kielillä, vähintään jäsenvaltiossa yleisimmin käytetyt kielet mukaan luettuina.
4. Julkiset tai valtiosta riippumattomat järjestöt voivat perustaa tukipuhelimia, ja ne voidaan järjestää ammattilais- tai vapaaehtois pohjalta.”

⁶² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2018/1725, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 39).

⁶³ [Julkaisutoimisto: lisätään alaviite, kun se on saatavilla]

- 2) Lisätään 5 a artikla seuraavasti:

”5 a artikla

Rikosilmoituksen tekeminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että uhrit voivat tehdä rikosilmoituksen toimivaltaisille viranomaisille helposti saatavilla olevien ja helppokäyttöisten tietojen ja viestintäteknologioiden välityksellä. Tämän vaihtoehdon on mahdollisuuksien mukaan katettava todisteiden esittäminen.
2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet kannustaakseen henkilöitä, jotka tietävät tai vilpittömässä mielessä epäilevät, että on tapahtunut rikoksia tai että odotettavissa on uusia väkivallantekoja, ilmoittamaan tietonsa toimivaltaisille viranomaisille.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että uhrit voivat tosiasiallisesti ilmoittaa säilöönottotiloissa tehdyistä rikoksista. Säilöönottotiloja ovat vankiloiden lisäksi säilöönottokeskukset, epäiltyjen ja syytettyjen tutkintavankilat, kansainvälistä suojelua hakevien säilöönottoyksiköt sekä maasta poistamista edeltävään säilöönottoon tarkoitetut keskukset ja majoituskeskukset, joihin kansainvälistä suojelua hakevat ja saavat henkilöt on sijoitettu.
4. Silloin kun lapset ilmoittavat rikoksista, jäsenvaltioiden on varmistettava, että ilmoitusmenettelyt ovat turvallisia, luottamuksellisia, saatavilla ja suunniteltu lasten käyttöön soveltuviksi ja että niissä käytetään lapsille soveltuvaa kieltä heidän ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti.
5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaisia viranomaisia, jotka ovat yhteydessä rikosilmoituksen tekemään uhriin, kielletään siirtämästä uhrin oleskeluoikeutta koskevia henkilötietoja toimivaltaisille maahanmuuttoviranomaisille vähintään siihen asti, että 22 artiklassa tarkoitettu ensimmäinen henkilökohtainen arviointi on tehty.”

- 3) Muutetaan 8 artikla seuraavasti:

- a) korvataan 2 kohta seuraavasti:

”2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että asiaankuuluvat yleiset tai erityistukipalvelut ottavat yhteyttä uhriin, jos 22 artiklassa tarkoitettu henkilökohtainen arviointi osoittaa uhrin olevan tuen tarpeessa ja uhri antaa suostumuksensa tukipalvelujen yhteydenottoon tai jos uhri pyytää tukea.”;

- b) lisätään kohta seuraavasti:

”6. Uhrien tukipalvelujen on pysyttävä toimintakykyisinä kriisiaikoina, kuten terveystilanteissa, merkittävissä muuttoliiketilanteissa tai muissa hätätilanteissa.”

- 4) Muutetaan 9 artikla seuraavasti:

- a) korvataan 1 kohdan c alakohta seuraavasti:

”c) emotionaalista ja, jos sitä on saatavilla, psykologista tukea, kun tukipalvelut tulevat tietoiseksi henkilön asemasta uhrina. Jos psykologista tukea koskeva erityistarve on osoitettu 22 artiklassa tarkoitetulla henkilökohtaisella arvioinnilla, psykologista tukea on oltava saatavilla sitä tarvitseville uhreille niin pitkään kuin se on tarpeen.”;

b) korvataan 3 kohdan b alakohta seuraavasti:

”b) kohdennettu ja yhdennetty tuki, mukaan lukien psykologinen apu ja neuvonta, uhreille, joilla on erityistarpeita, kuten seksuaalisen väkivallan, sukupuoleen perustuvan väkivallan, [*naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta*] annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) .../...⁶⁴ tarkoitettu naisiin kohdistuva väkivalta ja lähisuhdeväkivalta mukaan lukien, ihmiskaupan, järjestäytyneen rikollisuuden, hyväksikäytön, viharikosten, terrorismin ja keskeisten kansainvälisten rikosten uhrin ja vammaiset uhrin.”

c) lisätään kohta seuraavasti:

”4. Jäsenvaltioiden on tarjottava 26 a artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen toimintakäytänteiden mukaisesti suojele- ja erityistukipalveluja, jotka ovat tarpeen, jotta uhrien, joilla on erityistarpeita, moninaisiin tarpeisiin voidaan vastata kattavasti.”

5) Lisätään 2 lukuun 9 a artikla seuraavasti:

”9 a artikla

Kohdennetut ja yhdennetyt tukipalvelut lapsille

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että lapsille on saatavilla lapsiystävällisiä kohdennettuja ja yhdennettyjä erityispalveluja sellaisen ikätasoa vastaavan tuen ja suojelun tarjoamiseksi, joka on tarpeen, jotta lapsiuhrien moninaisiin tarpeisiin voidaan vastata kattavasti.
2. Lapsiuhrien kohdennetuissa ja yhdennetyissä tukipalveluissa on oltava koordinoitu usean viraston yhteinen mekanismi, joka sisältää seuraavat palvelut:
 - a) tietojen antaminen;
 - b) lääkärintarkastus;
 - c) emotionaalinen ja psykologinen tuki;
 - d) mahdollisuus rikosilmoituksen tekemiseen;
 - e) jäljempänä 22 artiklassa tarkoitettu suojele- ja tukitarpeiden henkilökohtainen arviointi;

⁶⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) .../... naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta (EUVL ...).

- f) 24 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kuulustelujen tallentaminen videolle.
- 3. Edellä 2 kohdassa tarkoitetut palvelut on tarjottava samoissa tiloissa.”
- 6) Lisätään 10 a ja 10 b artikla seuraavasti:

”10 a artikla

Oikeus apuun tuomioistuimessa

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet avun tarjoamiseksi tuomioistuimen tiloissa, jotta uhrit saavat tietoa ja emotionaalista tukea.

10 b artikla

Oikeus oikeudenkäyntimenettelyn aikana tehtyjen päätösten uudelleentarkasteluun

- 1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että uhreille ilmoitetaan viipymättä oikeudenkäyntimenettelyssä tehdyistä päätöksistä, jotka vaikuttavat heihin suoraan, ja että heillä on oikeus tällaisten päätösten uudelleentarkasteluun. Tällaisia päätöksiä ovat ainakin päätökset, jotka tehdään seuraavien säännösten nojalla:
 - a) 7 artiklan 1 kohta tulkkausta oikeuden istunnoissa koskevien päätösten osalta;
 - b) 23 artiklan 3 kohta.
- 2. Menettelysäännöt, joiden nojalla uhrit voivat pyytää 1 kohdassa tarkoitettujen päätösten uudelleentarkastelua, määritetään kansallisessa oikeudessa.

Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että oikeusviranomaisten päätökset tällaista uudelleentarkastelua koskevasta pyynnöstä tehdään kohtuullisessa ajassa.”
- 7) Muutetaan 16 artikla seuraavasti:
 - a) korvataan 1 kohta seuraavasti:

”1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrilla on oikeus saada rikosoikeudellisen menettelyn kuluessa kohtuullisessa ajassa päätös rikoksentekijän velvoittamisesta korvauksen maksamiseen.”;
 - b) korvataan 2 kohta seuraavasti:

”2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että niiden toimivaltaiset viranomaiset maksavat myönnetyn korvauksen suoraan uhrille ilman aiheutonta viivytystä. Uhrin oikeus saada korvaus rikoksentekijältä siirretään toimivaltaisille viranomaisille myönnetyn korvauksen määrän osalta.”
- 8) Muutetaan 17 artikla seuraavasti:
 - a) korvataan 1 kohdan b alakohta seuraavasti:

”b) soveltaa mahdollisuuksien mukaan määräyksiä video- ja puhelinneuvotteluista ulkomailla asuvien uhrien rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistumisen helpottamiseksi.”;

b) lisätään kohta seuraavasti:

”4. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että toimivaltaiset viranomaiset voivat pyytää apua Eurojustilta ja siirtää Eurojustille tiedot, joiden tavoitteena on helpottaa yhteistyötä muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa rajatylittävissä tapauksissa.”

9) Lisätään 21 artiklaan kohta seuraavasti:

”3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että rikoksentekijälle ei suoraan tai välillisesti anneta uhria koskevia henkilötietoja, joiden avulla rikoksentekijä voi määrittää uhrin asuinpaikan tai muutoin ottaa yhteyttä uhriin millään tavalla.”

10) Muutetaan 22 artikla seuraavasti:

a) korvataan otsikko seuraavasti:

”Uhrin henkilökohtainen arviointi erityisten tuki- ja suojelutarpeiden määrittämiseksi”;

b) korvataan 1 kohta seuraavasti:

”1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrista tehdään hyvissä ajoin henkilökohtainen arviointi erityisten tuki- ja suojelutarpeiden selvittämiseksi ja sen määrittämiseksi, hyötyisikö uhri ja missä määrin 9 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 23 ja 24 artiklan mukaisista erityistoimenpiteistä sen johdosta, että uhri on erityisen altis toissijaiselle ja toistuvalla uhriksi joutumiselle, pelottelulle ja kostotoimille.”;

c) lisätään 1 a kohta seuraavasti:

”1 a. Henkilökohtainen arviointi aloitetaan, kun uhri on ensimmäisen kerran yhteydessä toimivaltaisiin viranomaisiin, ja sen tulee kestää niin pitkään kuin on tarpeen kunkin uhrin erityistarpeiden perusteella. Kun viranomaisten, joihin uhri on ensimmäiseksi yhteydessä, tekemän henkilökohtaisen arvioinnin ensimmäisen vaiheen tulos osoittaa, että arviointia on tarpeen jatkaa, laitosten ja elinten on tehtävä tällainen arviointi yhteistyössä menettelyn vaiheesta ja uhrien yksilöllisistä tarpeista riippuen 26 a artiklassa tarkoitettujen toimintakäytänteiden mukaisesti.”;

d) korvataan 2 ja 3 kohta seuraavasti:

”2. Henkilökohtaisessa arvioinnissa on otettava huomioon:

a) uhrin henkilökohtaiset ominaisuudet, mukaan lukien merkitykselliset syrjintäkokemukset, myös silloin, kun syrjintä perustuu useiden perusteiden, kuten biologisen tai sosiaalisen sukupuolen, iän, vamman, uskonnon tai vakaumuksen, kielen, rodun, yhteiskunnallisen tai etnisen alkuperän taikka seksuaalisen suuntautumisen, yhdistelmään;

- b) rikoksen tyyppi tai luonne;
- c) rikoksen olosuhteet;
- d) suhde rikoksentekijään ja rikoksentekijän ominaisuudet.

3. Henkilökohtaisessa arvioinnissa on kiinnitettävä erityistä huomiota:

- a) uhreihin, joille on rikoksen vakavuuden johdosta aiheutunut huomattavaa vahinkoa;
- b) uhreihin, joihin on kohdistunut rikos, jonka motiivina on ennakkoluulo tai syrjintä, joka voi perustua erityisesti uhrin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin;
- c) uhreihin, joiden suhde rikoksentekijään ja riippuvuus tästä tekee heistä erityisen haavoittuvia.

Tältä osin on otettava asianmukaisesti huomioon terrorismin, järjestäytyneen rikollisuuden, ihmiskaupan, sukupuoleen perustuvan väkivallan, naisiin kohdistuva väkivalta ja lähisuhdeväkivalta mukaan luettuna, seksuaalisen väkivallan tai hyväksikäytön tai viharikosten uhrin, keskeisten kansainvälisten rikosten uhrin sekä vammaiset uhrin. Erityistä huomiota on kiinnitettävä uhreihin, jotka kuuluvat useampaan kuin yhteen näistä ryhmistä.”;

e) lisätään 3 a kohta seuraavasti:

”3 a. Henkilökohtaisessa arvioinnissa on kiinnitettävä erityistä huomiota rikoksentekijän aiheuttamaan riskiin, mukaan lukien väkivallan riski, ruumiinvamman riski, aseiden käyttö, järjestäytyneessä rikollisryhmässä mukanaolo, huumeiden tai alkoholin väärinkäyttö, lasten hyväksikäyttö, mielenterveysongelmat, vainoaminen, uhkauksen ilmaisut tai vihapuhe.”;

f) korvataan 4 kohta seuraavasti:

”4. Tätä direktiiviä sovellettaessa lapsiuhrien oletetaan olevan erityistuen ja -suojelun tarpeessa johtuen heidän alttiudestaan toissijaiselle ja toistuvalla uhriksi joutumiselle, pelottelulle ja kostotoimille. Sen määrittämiseksi, hyötyisikö lapsiuhri ja missä määrin 23 ja 24 artiklassa säädetyistä erityistoimenpiteistä, lapsiuhreista on laadittava tämän artiklan 1 kohdassa säädetty henkilökohtainen arviointi. Lapsiuhrien henkilökohtainen arviointi on järjestettävä 9 a artiklassa tarkoitettujen kohdennettujen ja yhdennettyjen tukipalvelujen puitteissa.”;

g) korvataan 6 kohta seuraavasti:

”6. Henkilökohtainen arviointi on tehtävä läheisessä yhteistyössä uhrin kanssa, ja siinä on otettava huomioon hänen toiveensa, myös siinä tapauksessa, että hän ei halua käyttää hyväkseen 8, 9, 9 a, 23 ja 24 artiklassa säädettyjä erityistoimenpiteitä.”;

h) korvataan 7 kohta seuraavasti:

”7. Toimivaltaisten viranomaisten on päivitettävä henkilökohtainen arviointi säännöllisin väliajoin sen varmistamiseksi, että tuki- ja suojelutoimenpiteet ovat uhrin muuttuvan tilanteen mukaiset. Jos seikat, joihin henkilökohtainen arviointi perustuu, ovat muuttuneet merkittävästi, jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että arviointi saatetaan ajan tasalle koko rikosoikeudellisen menettelyn ajan.”

11) Korvataan 23 artiklan 2 kohdan d alakohta seuraavasti:

”d) seksuaalisen väkivallan ja sukupuoleen perustuvan väkivallan, [*naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta*] annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) .../...⁶⁵ tarkoitettu naisiin kohdistuva väkivalta ja lähisuhdeväkivalta mukaan luettuna, uhrien kaikki kuulustelut, joita ei suorita syyttäjä tai tuomari, suorittaa uhrin kanssa samaa sukupuolta oleva henkilö, jos uhri näin toivoo, edellyttäen että tästä ei aiheudu haittaa rikosoikeudellisen menettelyn kululle.”;

12) Lisätään 23 artiklaan kohta seuraavasti:

”4. Uhrien, joiden on 22 artiklan 1 kohdan nojalla todettu olevan erityissuojelun tarpeessa, käytettävissä on oltava rikosoikeudellisen menettelyn aikana seuraavia erityistoimenpiteitä uhrien fyysisen suojelun takaamiseksi:

- a) lainvalvontaviranomaisten jatkuva tai väliaikainen läsnäolo;
- b) lähestymiskiellot tai suojelumääräykset, jotta uhreja voidaan suojella mahdollisilta väkivallanteoilta, myös estämällä tai kieltämällä rikoksenteijän tietynlainen vaarallinen käyttäytyminen.”

13) Lisätään 24 artiklaan kohta seuraavasti:

”3. Jos vanhempainvastuunkantaja on osallisena rikoksessa tai jos lapsiuhrien ja vanhempainvastuunkantajan välillä voi olla mitä tahansa muita eturistiriitoja, jäsenvaltioiden on otettava huomioon lapsen etu ja varmistettava, että mikään suostumusta edellyttävä teko ei edellytä vanhempainvastuunkantajan suostumusta.”

14) Lisätään 5 lukuun artiklat seuraavasti:

”26 a artikla

Kansallisen koordinoinnin ja yhteistyön kautta toteutettavat toimintakäytännöt

1. Jäsenvaltioiden on laadittava ja pantava täytäntöön erityisiä toimintakäytänteitä, jotka koskevat toimivaltaisten viranomaisten ja muiden uhreihin yhteydessä olevien henkilöiden tämän direktiivin mukaisten palvelujen ja toimien organisointia. Toimintakäytännöt on laadittava koordinoitusti ja yhteistyössä lainvalvontaviranomaisten, syyttäväviranomaisten, tuomareiden, vankila- ja

⁶⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) .../... naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta (EUVL ...).

säilöönottoviranomaisten, korjaavan oikeuden palvelujen ja uhrien tukipalvelujen kanssa. Erityisillä toimintakäytännöillä on pyrittävä vähintään varmistamaan, että

- a) uhrin saavat tietoa, joka on mukautettu heidän muuttuviin yksilöllisiin tarpeisiinsa; tällaisten tietojen on oltava yksinkertaisia ja helposti ymmärrettäviä, ne on annettava hyvissä ajoin ja toistettava ajan mittaan useissa muodoissa, myös suullisesti, kirjallisesti ja sähköisesti;
 - b) uhrin, jotka ovat vangittuna tai säilöön otettuna muun muassa vankiloissa, säilöönottokeskuksissa, epäiltyjen ja syytettyjen tutkintavankiloissa sekä kansainvälistä suojelua hakevien erityisissä säilöönottolaitoksissa ja maasta poistamista edeltävään säilöönottoon tarkoitetuissa keskuksissa tai muissa laitoksissa, kuten majoituskeskuksissa, joihin kansainvälistä suojelua hakevat ja saavat henkilöt on sijoitettu,
 - i) saavat tietoa oikeuksistaan;
 - ii) voivat tehdä rikosilmoituksen helpotetusti;
 - iii) saavat yksilöllisten tarpeidensa mukaista tukea ja suojelua;
 - c) 22 artiklassa tarkoitettussa uhrin tuki- ja suojelutarpeiden henkilökohtaisessa arvioinnissa ja uhreille, joilla on erityistarpeita, tarkoitettujen tukipalvelujen tarjoamisessa otetaan huomioon uhrien yksilölliset tarpeet rikosoikeudellisen menettelyn eri vaiheissa.
2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että 1 kohdassa tarkoitettuja toimintakäytäntöitä tarkastellaan niiden vaikuttavuuden varmistamiseksi uudelleen säännöllisin väliajoin ja vähintään kahden vuoden välein.
3. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat lainsäädännölliset toimenpiteet, jotka mahdollistavat tietojen keräämisen ja jakamisen, myös uhrien henkilötietoja sisältävien tietojen jakamisen toimivaltaisten viranomaisten ja uhrien tukipalvelujen välillä, jotta varmistetaan tietojen saatavuus ja yksittäisten uhrien asianmukainen tuki ja suojelu.

26 b artikla

Sähköisten viestintävälineiden käyttö

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että rikoksen uhrin voivat käyttää 3 a artiklassa, 4 artiklan 1 kohdassa, 5 artiklan 1 kohdassa, 5 a artiklassa, 6 artiklan 1, 2, 4, 5 ja 6 kohdassa sekä 10 b artiklassa säädettyjä oikeuksiaan sähköisten viestintävälineiden avulla.
2. Rikoksen uhreja ei saa estää pääsemästä kansallisiin järjestelmiin, jotka tarjoavat 1 kohdassa tarkoitettuja sähköisiä viestintävälineitä, tai muutoin käyttämästä niitä sillä perusteella, että he asuvat toisessa jäsenvaltiossa.
3. Jos sähköisiä viestintävälineitä tarjoavat kansalliset järjestelmät edellyttävät sähköisen tunnistamisen, allekirjoitusten ja leimojen käyttöä, jäsenvaltioiden on

sallittava muiden jäsenvaltioiden ilmoitettujen sähköisen tunnistamisen järjestelmien, hyväksytyjen sähköisten allekirjoitusten ja hyväksytyjen sähköisten leimojen käyttö Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014⁶⁶ mukaisesti.

26 c artikla

Vammaisten uhrien oikeudet

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vammaiset uhrit voivat hyödyntää tämän direktiivin 26 b artiklassa tarkoitettuja sähköisiä viestintävälineitä yhdenvertaisesti muiden kanssa, noudattamalla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/882⁶⁷ liitteessä I vahvistettuja esteettömyysvaatimuksia.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vammaiset uhrit voivat käyttää tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia menettelyjä sekä tukipalveluja ja suojelutoimenpiteitä yhdenvertaisesti muiden kanssa direktiivin (EU) 2019/882 liitteessä I vahvistettujen esteettömyysvaatimusten mukaisesti.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vammaisille uhreille järjestetään pyynnöstä kohtuulliset mukautukset.

26 d artikla

Oikeussuojakeinot

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että uhreilla on kansallisen lainsäädännön nojalla käytössään tehokkaat oikeussuojakeinot siltä varalta, että heidän tämän direktiivin mukaisia oikeuksiaan loukataan.”

- 15) Lisätään 27 a artikla seuraavasti:

⁶⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 910/2014, annettu 23 päivänä heinäkuuta 2014, sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta (EUVL L 257, 28.8.2014, s. 73).

⁶⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/882, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista (EUVL L 151, 7.6.2019, s. 70).

Naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan uhreihin liittyvät erityisvelvoitteet

Kun jäsenvaltiot toteuttavat tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät toimenpiteet, niiden on varmistettava, että toimenpiteiden toteuttaminen ei vaikuta [*naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta*] annetun direktiivin (EU) .../... mukaisiin velvoitteisiin, joita sovelletaan tällaisten uhrien osalta tässä direktiivissä vahvistettujen velvoitteiden lisäksi. Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että

- a) tämän direktiivin 3 a artiklassa tarkoitettu uhrien tukipuhelin ei vaikuta [*naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta*] annetun direktiivin (EU) .../... 31 artiklan nojalla edellytettujen naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan uhreille tarkoitettujen erillisten ja erikoistuneiden puhelinpalvelujen toimintaan;
- b) velvoite toteuttaa tämän direktiivin 5 a artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä ei vaikuta jäsenvaltioiden velvoitteeseen toteuttaa [*naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta*] annetun direktiivin (EU) .../... 16 artiklan 1 kohdassa vahvistettuja kohdennettuja toimenpiteitä, joilla kannustetaan ilmoittamaan naisiin kohdistuvista väkivallanteoista tai lähisuhdeväkivallasta;
- c) velvoite toteuttaa tämän direktiivin 5 a artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä ei vaikuta jäsenvaltioiden velvoitteeseen toteuttaa [*naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta*] annetun direktiivin (EU) .../... 35 artiklan 4 kohdassa vahvistettuja erityistoimenpiteitä, joilla varmistetaan, että henkilöt voivat ilmoittaa vastaanotto- ja säilöönottokeskuksissa tapahtuneesta naisiin kohdistuvasta väkivallasta tai lähisuhdeväkivallasta;
- d) velvoite toteuttaa tämän direktiivin 5 a artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä ei vaikuta jäsenvaltioiden velvoitteeseen toteuttaa [*naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta*] annetun direktiivin (EU) .../... 16 artiklan 4 kohdassa vahvistettuja kohdennettuja toimenpiteitä;
- e) naisiin kohdistuvan väkivallan tai lähisuhdeväkivallan uhreihin sovelletaan direktiivin 2019/29/EU, sellaisena kuin se on muutettuna tällä direktiivillä, 22 artiklassa vahvistettujen sääntöjen lisäksi [*naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta*] annetun direktiivin (EU) .../... 18 ja 19 artiklan säännöksiä;
- f) 26 a artiklassa tarkoitettujen uhrien tuki- ja suojelutarpeiden henkilökohtaista arviointia koskevat toimintakäytänteet yhdessä tämän direktiivin 22 artiklan kanssa eivät vaikuta [*naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta*] annetun direktiivin (EU) .../... 23 artiklan b alakohdassa ja 40 artiklan 2 kohdassa säädettyihin jäsenvaltioiden velvoitteisiin antaa toimintaohjeita ja ottaa käyttöön erityisiä mekanismeja naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan uhreja varten.”

- 16) Korvataan 28 artikla seuraavasti:

”28 artikla

Tietojen ja tilastojen toimittaminen

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet perustaakseen järjestelmän rikoksen uhreja koskevien tilastojen keräämistä, tuottamista ja levittämistä varten. Tilastojen on sisällettävä rikoksen uhreja koskevien kansallisten menettelyjen soveltamisen kannalta merkitykselliset tiedot, mukaan lukien vähintään ilmoitettujen rikosten lukumäärä ja tyyppi, uhrien lukumäärä, ikä ja sukupuoli sekä rikoksen tyyppi. Niiden on myös sisällettävä tiedot siitä, miten uhrit ovat käyttäneet tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia.
2. Jäsenvaltioiden on kerättävä tässä artiklassa tarkoitetut tilastot yhteistyössä komission (Eurostatin) kanssa kehitetyn yhteisen jaottelun pohjalta. Niiden on toimitettava nämä tiedot komissiolle (Eurostatille) kolmen vuoden välein. Toimitetut tiedot eivät saa sisältää henkilötietoja.
3. Euroopan unionin perusoikeusvirasto tukee jäsenvaltioita ja komissiota rikoksen uhreja koskevien tilastojen keräämisessä, tuottamisessa ja levittämisessä sekä raportoinnissa, joka koskee sitä, miten uhrit ovat käyttäneet tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia.
4. Komissio (Eurostat) tukee jäsenvaltioita 1 kohdassa tarkoitetussa tiedonkeruussa muun muassa vahvistamalla laskentayksiköiden, laskentasääntöjen, yhteisen jaottelun, raportointimuotojen ja rikosten luokittelun yhteiset standardit.
5. Jäsenvaltioiden on asetettava kerätyt tilastot yleisön saataville. Tilastot eivät saa sisältää henkilötietoja.
6. Edellä olevan 1 kohdan mukainen tiedonkeruu ei vaikuta [*naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta*] annetun direktiivin (EU) .../... 44 artiklan nojalla toteutettavaan erilliseen tietojen keräämiseen.”

- 17) Korvataan 29 artikla seuraavasti:

”29 artikla

Komission suorittama raportointi ja uudelleentarkastelu

Komissio antaa viimeistään [*kuuden vuoden kuluttua direktiivin hyväksymisestä*] Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän direktiivin soveltamisesta. Kertomuksessa arvioidaan, ovatko jäsenvaltiot toteuttaneet tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät toimenpiteet, tekniset täytäntöönpanotoimet mukaan lukien.

Kertomukseen liitetään tarvittaessa lainsäädäntöehdotus.”

2 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät toimenpiteet viimeistään [kahden vuoden kuluttua direktiivin voimaantulosta], lukuun ottamatta 26 b artiklan noudattamisen edellyttämiä säännöksiä, jotka on hyväksyttävä ja julkaistava viimeistään [neljän vuoden kuluttua direktiivin voimaantulosta]. Niiden on viipymättä ilmoitettava tästä komissiolle.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

3 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä direktiivi on osoitettu jäsenvaltioille perussopimusten mukaisesti.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja